

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΦΑΚΕΛΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΤΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΣΥΕΠ

ΦΑΚΕΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟ/Η

Αθήνα, Οκτώβριος –Δεκέμβριος 2010

Επιστημονική Ομάδα Έργου
Εκπόνηση του υλικού: Ε. Μαστοράκη και Κ.Σωτηροπούλου
Παρακολούθηση του έργου και αξιολόγηση του υλικού: Βλαχάκη Φωτεινή, Δουλάμη
Σταυρούλα, Σγουράκη Ροδάνθη, Τετραδάκου Σταυρούλα.

Το έργο υλοποιήθηκε το 2009 στο πλαίσιο των δράσεων του ΕΚΕΠ ως Κέντρο Euroguidance
της Ελλάδας με τη συγχρηματοδότηση του LLP. Η έκδοση αυτή χρηματοδοτήθηκε με την
υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η παρούσα δημοσίευση δεσμεύει μόνο το συντάκτη της
και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που παρέχονται σε αυτήν.

ΦΑΚΕΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟ/Η

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Έχετε ήδη επιλεγεί και συμμετέχετε στο πρόγραμμα *εκπαίδευσης εκπαιδευτών για θέματα Πολυπολιτισμικής Συμβουλευτικής*, με στόχο την ανάπτυξη και βελτίωση σχετικών δεξιοτήτων στελεχών που υπηρετούν σε δομές Συμβουλευτικής-Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα διάρκειας 120 ωρών που ξεδιπλώνεται μπροστά σας, φέρνει στο κέντρο του ενδιαφέροντος την έννοια του πολιτισμού ως κεντρικού διαμορφωτικού παράγοντα της συμβουλευτικής διαδικασίας.

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, αξιοποιείται ο όρος της *πολυπολιτισμικότητας* ως όρος που περιγράφει γενικότερα την κοινωνική μας πραγματικότητα όμως η εκπαιδευτική εμπειρία στην οποία προσκαλείστε να λάβετε μέρος στοχεύει στην καλλιέργεια γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών *διαπολιτισμικά* προσανατολισμένων ακριβώς επειδή ο όρος διαπολιτισμικός εκφράζει *μια διαλεκτική σχέση*, μια διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας αναγνώρισης και συνεργασίας ανάμεσα σε άτομα καταρχήν διαφόρων εθνικών, μεταναστευτικών ή μειονοτικών ομάδων (Γεωργογιάννης 1999). Η *επικοινωνιακή* συνάντηση Προσώπων αφορά στην πραγματικότητα συνάντηση *πολιτισμών* και ως τέτοια εμπεριέχει αυτοπροσδιορισμούς, στερεότυπα, άμυνες, πολιτισμικούς κώδικες που καταθέτονται συνειδητά και ασυνείδητα στην επικοινωνιακή διαδικασία και επηρεάζουν τη μορφή, τη δυναμική και την αποτελεσματικότητά της.

Η Συμβουλευτική διαδικασία αυθύπαρκτα αποτελεί μια τέτοια εκδοχή συνάντησης Προσώπων τα οποία σταδιακά χτίζουν *σχέση* η οποία διευκολύνει την αλλαγή. Η πολιτισμική αφύπνιση ατόμων που έρχονται σε συστηματική επαφή με το «διαφορετικό» και ειδικότερα εκείνων που δρουν ως επαγγελματίες σε δομές παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής και προσανατολισμού μπορεί να θεωρηθεί ως προϋπόθεση για την καλλιέργεια μιας ευαίσθητης πολιτισμικά προσέγγισης-ενσυναίσθησης η οποία δρα ως καταλυτικό εργαλείο στην αποδοχή του/της εξυπηρετούμενου/ης μέσα από τη διαφορετικότητά του/της, στο στήσιμο μιας επικοινωνιακής-θεραπευτικής συμμαχίας η οποία με τη σειρά της συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα του συμβουλευτικού έργου.

Ο/η επαγγελματίας Σύμβουλος κάθε φορά που καλείται να εξυπηρετήσει πληθυσμούς με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο από αυτό της νοούμενης ως πλειοψηφίας προ(σ)καλείται να αντιμετωπίσει κριτικά καταρχήν προσωπικούς μύθους και πολιτισμικές μεταφράσεις (που αφορούν τον ίδιο/α αλλά και τον οργανισμό που υπηρετεί). Εξάλλου η ατομική μας μοναδική ταυτότητα διαμορφώνεται, προσδιορίζεται

και χρωματίζεται από την εθνικότητα, την υπηκοότητα, τη γλώσσα, το θρήσκευμα, το κοινωνικό status, το φύλο, την ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, το επάγγελμα ή απασχόληση, την οικονομική κατάσταση, τον τόπο κατοικίας μας και ό,τι άλλο αποτελεί μέρος της προσωπικής ιστορίας. Κατά μία έννοια τον όλον της ατομικότητάς μας αποτελείται από διαπολιτισμικά μέρη. Αυτά τα μέρη καλείται ο/η επαγγελματίας να αναγνωρίσει, να αποδεκτεί και ίσως να *αναπλαισιώσει*, αναδεικνύοντας το ζήτημα της διαφορετικότητας και του πολιτισμού ως κεντρικό στη συμβουλευτική του *ατζέντα*, καλλιεργώντας ενσυναίσθηση, αυθεντικότητα και αποδοχή που θα διευκολύνουν αντί να σαμποτάρουν το συμβουλευτικό του έργο αλλά και την επαγγελματική και προσωπική του ανάπτυξη.

Η πολιτισμική αφύπνιση ατόμων που έρχονται σε συστηματική επαφή με το «διαφορετικό» και ειδικότερα εκείνων που δρουν ως επαγγελματίες σε δομές παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής και προσανατολισμού μπορεί να θεωρηθεί ως προϋπόθεση για την καλλιέργεια μιας ευαίσθητης πολιτισμικά προσέγγισης-ενσυναίσθησης η οποία δρα ως καταλυτικό εργαλείο στην αποδοχή του εξυπηρετούμενου μέσα από τη διαφορετικότητά του, στο στήσιμο μιας επικοινωνιακής-θεραπευτικής συμμαχίας η οποία με τη σειρά της συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα του συμβουλευτικού έργου.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τα παραπάνω το εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει ως **κεντρικό σκοπό** να προετοιμάσει Συμβούλους- εκπαιδευτές/ διευκολυντές Συμβούλων ΣΥ.ΕΠ στη βάση του μοντέλου πολυπολιτισμικής συμβουλευτικής με κεντρικούς εκπαιδευτικούς στόχους, να καταστήσει τον/ην εκπαιδευτή/τρια Σύμβουλο ικανό/η να :

να εντοπίζει τις προσωπικές του/της πεποιθήσεις, αξίες και περιορισμούς κατά τη συνάντηση με το *διαφορετικό*

να αναγνωρίζει το μικρόκοσμο και την προσωπική οπτική των πολιτισμικά διαφορετικών εν δυνάμει εξυπηρετούμενων των υπηρεσιών ΣΥ.ΕΠ

να εφαρμόζει τις κατάλληλες δεξιότητες και στρατηγικές παρέμβασης όταν πρόκειται να εκπαιδεύσει, διευκολύνει όχι μόνο έναν/μία πολιτισμικά διαφορετικό/η εξυπηρετούμενο/η αλλά και όταν προετοιμάζει και υποστηρίζει το στέλεχος ΣΥ.ΕΠ με τον προαναφερόμενο στόχο.

Το παραπάνω τρίπτυχο αποτέλεσε κεντρικό άξονα κατά το σχεδιασμό και οργάνωση του υλικού εκπαίδευσης που σας δίνετε, το οποίο καταρχήν αντλεί και εμπνέεται από το μοντέλο πολυπολιτισμικής προσέγγισης στη συμβουλευτική, αξιοποιώντας παράλληλα μεθόδους και τεχνικές διαπολιτισμικά προσανατολισμένες. Εξάλλου η διαπολιτισμική προσέγγιση στη βάση της δεν αφορά μια συγκεκριμένη πρακτική ή

μοντέλο αλλά περισσότερο περιγράφει έναν τρόπο για να προσεγγίσουμε την υφιστάμενη πραγματικότητα στη συμβουλευτική διαδικασία.

Η διάρθρωση του εκπαιδευτικού προγράμματος αξιοποιεί το μοντέλο της Συνδυαστικής Μάθησης (Blended Learning) περιλαμβάνοντας:

α. εμπλουτισμένη βιωματική κριτική εκπαίδευση δια ζώσης (face-to-face)- 55% περίπου των συνολικών ωρών εκπαίδευσης- της οποίας η μεθοδολογία υλοποίησης εφαρμόζει τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων,

β. υποστηριζόμενη πρακτική άσκηση με αξιοποίηση στοιχείων του μοντέλου on the job training (25% περίπου των συνολικών ωρών εκπαίδευσης),

γ. εκπόνηση κριτικών συνθετικών εργασιών με εκπαιδευτική- επιστημονική υποστήριξη και την αξιοποίηση στοιχείων της κριτικής έρευνας δράσης και της εξ' αποστάσεως ασύγχρονης υποστήριξης (20% περίπου των συνολικών ωρών εκπαίδευσης)

Για τη στήριξη σας (επιστημονική και εκπαιδευτική) έχει διαμορφωθεί φάκελος εκπαιδευτικού υλικού, αυτό που έχετε αυτή τη στιγμή στη διάθεσή σας, που αποτελείται από θεωρητικές παρουσιάσεις, επιστημονική τεκμηρίωση, φύλλα ατομικών και ομαδικών ασκήσεων, σενάρια διδασκαλίας, μελέτες περιπτώσεων κ.α. Το εκπαιδευτικό portfolio ακολουθεί τη δομή διάρθρωσης των ενοτήτων της εκπαίδευσης ενώ είναι διαμορφωμένο ανάλογα με το είδος της εκπαίδευσης που παρακολουθείτε.

Παράλληλα είναι στη διάθεσή σας πρόσθετο επιστημονικό υλικό σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για περαιτέρω μελέτη, εντρύφηση και αξιοποίησή του στο έργο σας.

Ευχόμαστε το εκπαιδευτικό ταξίδι στο οποίο συμμετέχετε να είναι πλούσιο σε ανακαλύψεις και εμπειρίες για όλους μας.

Με εκτίμηση

Για το Φορέα Υλοποίησης.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- 1.Α ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ ΚΑΙ ΦΟΒΩΝ
- 1.1.Β ΕΝΔΟΣΚΟΠΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Να μπορώ να :

- ✓ προσδιορίζω την έννοια και το σκοπό της αξιολόγησης
- ✓ αναγνωρίζω τις φάσεις αξιολόγησης
- ✓ συνδέω τις φάσεις με τα ειδικότερα σχεδιασμένα εργαλεία
- ✓ αναφέρω τα εργαλεία που αφορούν τη θεωρητική δια ζώσης εκπαίδευση
- ✓ διερευνώ τη δική μου συμβολή στη διαδικασία της αξιολόγησης
- ✓ συμμετέχω στη χρήση – συμπλήρωση των εργαλείων που αφορούν την έναρξη της δια ζώσης εκπαίδευσης

Λέξεις- Κλειδιά: αξιολόγηση, ανατροφοδοτική αξιολόγηση, φάσεις αξιολόγησης, διαμορφωτικοί αξιολογικοί παράγοντες, ενδοσκοπικό ημερολόγιο, διαδραστικό παιχνίδι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά καιρούς έχουν δοθεί διαφορετικοί ορισμοί και ρόλοι στην έννοια της αξιολόγησης. Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να πούμε πως με τους όρους αξιολόγηση (assessment) & αποτίμηση (evaluation) εννοούμε την συλλογή, ανάλυση και ερμηνεία όλων των δεδομένων ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με σκοπό τη διαπίστωση της αποτελεσματικότητας (effectiveness) και της αποδοτικότητας (efficiency) του καθώς και την εκτίμηση όλων εκείνων των παραμέτρων που ενδεχομένως επηρεάζουν την υλοποίησή του (Rowntree, 1988). Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση του σε όλα τα επίπεδα, διοικητικό, παιδαγωγικό, κοινωνικό και οικονομικό (Νταραντούμης 2008). Η αξιολόγηση ως διαδικασία συχνά συνδέεται με τις έννοιες του ελέγχου (control, inspection, accountability), και της εξουσίας (authority, power) εντούτοις κάποιος δε θα πρέπει να παραγνωρίζει τον ανατροφοδοτική-βελτιωτική διάσταση στο ρόλο της.

Σύντομα θα λέγαμε ότι η αξιολόγηση αποτελεί μία διαδικασία και σαν τέτοια σχεδιάζεται να παρακολουθεί και να υποστηρίζει το πρόγραμμα σε όλες τις φάσεις εξέλιξής του και σε συγκεκριμένες *στιγμές* που συνδέονται: α. με το είδος της εκπαίδευσης που βρίσκεται σε εξέλιξη (πρόσωπο με πρόσωπο, πρακτική άσκηση, εξ αποστάσεως) β. με τους διαμορφωτικούς παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας: διαδικασία εκπαίδευσης, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους.

Βέβαια σας είναι ήδη γνωστό, ότι το εκπαιδευτικό πακέτο έχει σχεδιαστεί και παραχθεί με συγκεκριμένη δομή περιεχομένου και μεθοδολογίας υλοποίησης αξιοποιώντας μελέτες, βιβλιογραφία και εμπειρικές καταγραφές. Επομένως, οι βελτιώσεις, αλλαγές κ.α στη δομή του κατά την υλοποίηση είναι αρκετά περιορισμένες ώστε να μιλάμε για την εφαρμογή ενός αυτοτελούς μοντέλου *διαμορφωτικής* αξιολόγησης σε αυτή τη φάση εφαρμογής. Όμως επισημαίνεται ότι το εκπαιδευτικό πακέτο ως όλον έχει σχεδιαστεί ώστε να αξιοποιηθεί μελλοντικά και από εσάς όταν με τη σειρά σας θα αναλάβετε να υποστηρίξετε στελέχη των δομών ΣΥ.ΕΠ που εργάζονται με τη *διαφορετικότητα*. Υπό αυτή λοιπόν την έννοια το παρόν μοντέλο μιας συνεχούς αξιολόγησης (on going) θα σας δώσει τη δυνατότητα των όποιων τροποποιήσεων/ βελτιώσεων για μελλοντικές εφαρμογές.

Η αξιολόγηση όπως έχει σχεδιαστεί, διακρίνεται σε τρεις Φάσεις εφαρμογής: *Πριν, Κατά τη Διάρκεια* και *Μετά*. Η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ειδωθεί να αποτελεί ένα οργανωμένο σύστημα το οποίο απαρτίζεται από: εσάς, την ομάδα των επιμορφούμενων, την ομάδα των εκπαιδευτών, τα είδη της εκπαίδευσης διακρινόμενα με βάση τη διαφορετική μεθοδολογία εφαρμογής, το εκπαιδευτικό υλικό και τέλος τις συνθήκες εφαρμογής κατά περίπτωση (υλικοτεχνική υποδομή, διοικητική στήριξη κ.α). Την εσωτερική αξιολόγηση εφαρμόζει ο φορέας υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος, το ΕΚΕΠ το οποίο έχει ούτως ή άλλως τη διοικητική, οργανωτική και επιστημονική ευθύνη υλοποίησής του.

Ειδικότερα και προκειμένου να έχετε μία ολική εικόνα για το σχεδιασμό των φάσεων και των αξιοποιούμενων εργαλείων σε κάθε φάση εφαρμογής αυτά ονομαστικά είναι:

A. Φάση πριν

Σε αυτή τη φάση, με δεδομένο ότι το εκπαιδευτικό πακέτο έχει μία συγκεκριμένη δομή και περιεχόμενο το οποίο έχει προσχεδιαστεί και παραχθεί, η αξιολόγηση εστίασε σε δύο άλλους διαμορφωτικούς παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας που επρόκειτο να ξεκινήσει: τους εν δυνάμει επιμορφούμενους/ες και επιμορφωτές/τριες. Τα αντίστοιχα εργαλεία που σχεδιάστηκαν και αξιοποιήθηκαν είναι:

A.1 Φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος- αυτοπροσδιορισμού επιμορφούμενων (intake).

A.2 Εξατομικευμένο Φύλλο Αξιολόγησης Συνέντευξης Επιλογής Εκπαιδευόμενων

A.3 Φόρμα εκδήλωσης ενδιαφέροντος- αυτοπροσδιορισμού επιμορφωτών (intake).

A.4 Εξατομικευμένο Φύλλο Αξιολόγησης Συνέντευξης Επιλογής εκπαιδευτριών/των

A.5 Ομάδα εστίασης επιμορφωτών/τριών

B. Κατά τη Διάρκεια υλοποίησης του επιμορφωτικού προγράμματος

Για το σχεδιασμό της αξιολόγησης έχουν ληφθεί υπόψη καταρχήν οι βασικές αρχές αξιολόγησης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος (βλ. ενδεικτικά Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 2000, Δημητρόπουλος Ευ. 2001, ΙΝΕ- ΓΕΣΕΕ 2003) υπό το πρίσμα της διαρκούς ανατροφοδοτικής- reflective-προσέγγισης. Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει:

- α. Τη εκλεκτική- συνεργατική χρήση διαφορετικών μεθόδων αξιολόγησης (ενδεικτικά: αξιολόγηση *πριν* και *μετά*, ανατροφοδοτική διαρκή αξιολόγηση ως προς τις σταδιακές αλλαγές στις στάσεις, αντιλήψεις, έρευνα- δράσης)
- β. τη χρήση διαφορετικών πηγών και συνισταμένων αξιολόγησης (ενδεικτικά: εκπαιδευόμενοι, εκπαιδευτές, φορέα επιμόρφωσης και αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού, εκπαιδευτικής διαδικασίας κ.α)
- γ. το σχεδιασμό και χρήση πρότυπων εργαλείων αποτίμησης της ποιότητας του προγράμματος με το συνδυασμό ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών (ενδεικτικά: personal log, reflective diaries, ομάδες εστίασης, ανατροφοδοτικές εκθέσεις ομάδων συνάντησης, δομημένα ερωτηματολόγια).

Η αξιολόγηση όπως παρουσιάζεται στο ωρολόγιο πρόγραμμα του επιμορφωτικού προγράμματος που σας έχει δοθεί, έχει συμπεριληφθεί είτε ως διακριτή θεματική είτε ως μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Κατά την υλοποίηση του επιμορφωτικού προγράμματος και ξεκινώντας με το θεωρητικό του μέρος έχουν συμπεριληφθεί 5 εκπαιδευτικές ώρες που αφιερώνονται στην αξιολόγηση (πρώτη ημέρα έναρξης 1 ώρα, στο μέσο περίπου του θεωρητικού μέρους ενδιάμεση αξιολόγηση διάρκειας 2 εκπαιδευτικών ωρών και με την ολοκλήρωση του θεωρητικού μέρους τελική αξιολόγηση αυτής της φάσης, δίωρης διάρκειας.

Ειδικότερα στο θεωρητικό μέρος (B.1.) έχουν συμπεριληφθεί ονομαστικά τα παρακάτω εργαλεία:

B.1.α : Διαδραστικό Παιχνίδι με θέμα: Οι προσδοκίες και οι Φόβοι της Ομάδας.

B.1.β Το ενδοσκοπικό Ημερολόγιο- reflective diary-

B.1.γ Ενδιάμεση αξιολόγηση για το θεωρητικό μέρος: Δομημένη ομάδα εστίασης

B.1.δ.ι Ενδιάμεση αξιολόγηση για το θεωρητικό μέρος: Δομημένο Ερωτηματολόγιο

B.1.δ.ιι Ενδιάμεση αξιολόγηση για το θεωρητικό μέρος: Παιχνίδι Επιχειρηματολογίας

Στη συνέχεια κατά τη διάρκεια πραγματοποίησης της υποστηριζόμενης πρακτικής άσκησης έχει προβλεφτεί να αξιολογηθεί η εμπειρία/διαδικασία της πρακτικής άσκησης, η συμβολή του/ης επιμορφούμενου/ης καθώς και η συμβολή των εκπαιδευτών/τριών. Παρόμοιες ενδιάμεσες αξιολογήσεις αναφέρονται και στη τρίτη και

τελευταία φάση της επιμόρφωσης αυτής της φάσης εκπόνησης εργασιών. Ειδικότερα τα εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί είναι:

B.2 Ενδιάμεση Συνολική Αξιολόγηση Υποστηριζόμενης Πρακτικής Άσκησης

B.3 Ενδιάμεση Συνολική Αξιολόγηση γραπτών εργασιών-εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Γ. Φάση Μετά

Η φάση αυτή εστιάζει στην ολική αποτίμηση του εκπαιδευτικού προγράμματος αξιοποιώντας τις οπτικές γωνίες των πρωταγωνιστών: εκπαιδευτών, εκπαιδευόμενων, φορέα υλοποίησης. Από κάθε πρωταγωνιστή ζητείται να καταθέσει την εμπειρία του με αναφορά τη δική του συμβολή- αυτοαξιολόγηση- αλλά και τη συμβολή των υπόλοιπων πρωταγωνιστών καθώς και των άλλων διαθέσιμων πόρων που αξιοποιήθηκαν στην υλοποίηση. Τα εργαλεία που σχεδιάστηκαν και θα χρησιμοποιηθούν σε αυτή τη φάση, ονομαστικά είναι:

Γ.1 Τελικό ερωτηματολόγιο αξιολόγησης προγράμματος (θεωρία- εξ αποστάσεως- πρακτική) από τον/την επιμορφούμενο/η

Γ. 2 Τελικό ερωτηματολόγιο αξιολόγησης από τον επιμορφωτή/τρια

Γ.3 Ομάδα εστίασης επιμορφωτών-τριών εκπαιδευτικού προγράμματος

Γ.4 Τελική περιγραφική αποτίμηση ποσοτικών στοιχείων της υλοποίησης

Έχοντας μια συνολική εικόνα για το πώς έχει σχεδιαστεί η αξιολόγηση του προγράμματος και τι είδους εργαλεία πρόκειται να αξιοποιήσουμε, θα έλθουμε να εστιάσουμε στο ξεκίνημα της εκπαίδευσης *δια ζώσης*. Αυτή λοιπόν την πρώτη ημέρα και την πρώτη στιγμή που θα βρεθούμε μαζί ως ομάδα, προσκαλούμαστε όλοι μαζί να ενεργήσουμε, ή απλά να παίξουμε.

B.1.α ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΕ ΘΕΜΑ: ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΒΟΙ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ.

Σκοπός: Να διευκολυνθείτε ώστε να εκφραστείτε σταδιακά πιο ελεύθερα σχετικά με τις προσδοκίες και επιφυλάξεις σας για την εμπειρία της επιμόρφωσης, να μοιραστείτε σκέψεις, συναισθήματα και ανησυχίες, να κτίσετε σταδιακά κάποιο βαθμό οικειότητας, να εντοπίσετε κοινά σημεία και διαφορές μεταξύ σας ως ομάδα.

Οδηγίες:

Σας ζητείται να πάρετε μία κενή σελίδα χαρτί και με μεγάλα γράμματα να γράψετε στο μέσο, οριζόντια της σελίδας, τη βασική σας προσδοκία από το πρόγραμμα.

Αφού αυτό γίνει παρουσιάστε σύντομα στην ομάδα την προσδοκία που έχετε καταγράψει, δίνοντας ίσως κάποιες διευκρινήσεις.

Στη συνέχεια και από την άλλη πλευρά της σελίδας με τον ίδιο τρόπο ο/η κάθε ένας/μία από εσάς, σημειώνει το σημαντικότερο φόβο του/ης-ανησυχία του/ης σε σχέση με το πρόγραμμα και την παρακολούθησή του.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι καταγραφές στην ολομέλεια και δίνονται διευκρινίσεις.

Στη συνέχεια σας ζητείται συνολικά σαν ομάδα, να σηκωθείτε να βρείτε ένα χώρο μέσα στην αίθουσα κατάλληλο ώστε να τοποθετήσετε τα χαρτιά σας σε κύκλο, με τρόπο που να μπορούν να διαβαστούν από όλα τα μέλη καθώς βρίσκεστε εκτός κύκλου.

Στη συνέχεια ζητείται από κάθε ένα/μία από εσάς να μπειτε μέσα στον κύκλο να επιλέξετε δύο χαρτιά που αναφέρουν αντίστοιχα δύο προσδοκίες που σας εκφράζουν και να προσπαθήσετε με τα μέλη του σώματός σας –π.χ πόδια, χέρια κ.α) να στηθείτε με τέτοιο τρόπο ώστε να έχετε επαφή με τα αντίστοιχα χαρτιά. Αυτή την επιλογή την κάνετε όλοι σας και αν δεν υπάρχει αρκετός διαθέσιμος χώρος να τοποθετήσετε χέρια, πόδια, σώμα κ.α ώστε να έχετε άμεση επαφή με αυτά που σας αντιπροσωπεύουν μπορείτε να δοκιμάσετε να αποκτήσετε έμμεση επαφή μέσα από άλλους που έχουν ήδη λάβει σχετική θέση- π.χ ακουμπώντας ένα πόδι, μία πλάτη κλπ.

Η/ο διευκολύντρια/ης της ομάδας αφότου εξασφαλίσει ότι έχετε συμμετάσχει όλοι και έχετε πάρει σχετικές θέσεις, φωτογραφίζει την ομάδα σας και την παρουσιάζει μέσω του βιντεοπρωτόζεκτορα στα μέλη αφότου καθίσουν. Η ομάδα σας στη συνέχεια, έχοντας στη διάθεσή της οπτικοποιημένες τις θέσεις προσκαλείται να σχολιάσει την εμπειρία, τι είδε, πως νιώθει κλπ.

Αφότου ολοκληρωθεί η διαδικασία για τις προσδοκίες επαναλαμβάνεται η ίδια διαδικασία αυτή τη φορά για τους φόβους.

Στο τέλος ζητείται από την ομάδα να σχολιάσει ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των θέσεων στις δύο περιπτώσεις και τι μπορεί αυτές να αντικατοπτρίζουν για την ομάδα συνολικά αλλά και για τα συμμετέχοντα πρόσωπα..

Απαιτούμενα υλικά:

Χρονική διάρκεια: 40 λεπτά

Σελίδες κενές Α4

Μολύβια ή μαρκαδόροι

Κενός χώρος για να δημιουργηθεί κύκλος

Ψηφιακή φωτογραφική μηχανή

Η/Υ

Βιντεοπρωτόζεκτορας.

B.1.β ΤΟ ΕΝΔΟΣΚΟΠΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ- REFLECTIVE DIARY-

Το ενδοσκοπικό ημερολόγιο δεν είναι ένα ημερολόγιο που απλά καταγράφονται οι δραστηριότητες της ημέρας. Είναι ένα μέσο που σας υποκινεί ως εκπαιδευόμενο/η να διατρέξετε τις δραστηριότητες της ημέρας συνδέοντάς της με την προσωπική σας του τοποθέτηση, εμπλοκή και εμπειρία. Είναι ένα ποιοτικό μέσο ανατροφοδότησης και κριτικής αξιολόγησης που αξιοποιείται σε μεγάλο βαθμό στην εκπαίδευση ενηλίκων αλλά και στην εκπαίδευση συμβούλων (ενδεικτικά βλ. Rogers 1999, Holloway et al. 1999).

Σκοπός του ενδοσκοπικού ημερολογίου να σας καταστήσει κοινωνό των αλλαγών που επέρχονται στους τομείς των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των συμπεριφορών καθώς εξελίσσεται ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης, στο πλαίσιο της προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης

Στο ενδοσκοπικό ημερολόγιο επιλεκτικά, με βάση τα προσωπικά κριτήριά σας παρουσιάζονται οι σημαντικές δραστηριότητες, ο βαθμός εμπλοκής σε αυτές, τα συναισθήματα που επενδύουν σχετικές πράξεις και σκέψεις που αφορούν στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και στην αλληλεπίδραση με την ομάδα των εκπαιδευόμενων και με τους εκπαιδευτές. Παρακάτω ακολουθεί η δομή του.

**«ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ
ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ, ΜΕ
ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ
ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΥΕΠ»**

ΑΤΟΜΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ του/της

.....

Αγαπητέ/ή συνάδελφε/ισσα,

Ήδη έχεις επιλεγεί να παρακολουθήσεις το επιμορφωτικό πρόγραμμα με θέμα: Εκπαίδευση Εκπαιδευτών σε θέματα Πολυπολιτισμικής Συμβουλευτικής που διοργανώνει το Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που παρακολουθείς είναι συνολικής διάρκειας 120 ωρών, συνδυάζει διαφορετικές μορφές/τύπους εκπαίδευσης, απευθύνεται σε επιστήμονες που δρουν ερευνητικά και κλινικά στον ευρύτερο τομέα της Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού και οι οποίοι μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της εκπαίδευσης θα λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά ως εκπαιδευτές στελεχών των δομών ΣΥ.ΕΠ σε θέματα πολυπολιτισμικής Συμβουλευτικής με στόχο την ανάπτυξη σχετικών γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών στα στελέχη ΣΥ.ΕΠ ώστε στη συνέχεια αυτά να καταστούν αποτελεσματικότερα στην παροχή του συμβουλευτικού τους έργου σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα.

Η έννοια του πολιτισμού και ο ρόλος του στη διαμόρφωση της ταυτότητας αλλά και της προσωπικής εξέλιξης του ατόμου αποτελούν σήμερα σημεία- κλειδιά για τη διαμόρφωση πολιτικών κοινωνικής, εκπαιδευτικής και επαγγελματικής ένταξης ειδικά σε μια εποχή όπου η πολυπολιτισμικότητα και πολυεπίπεδη και ανοικτή επικοινωνία μεταξύ των λαών είναι αναπόφευκτη, για να μην πούμε απαραίτητη.

Επειδή η επικοινωνία όπως εξάλλου και η εκπαίδευση, αφορά και εμπλέκει ανθρώπους, για να καταστεί αποτελεσματική θα πρέπει τα εμπλεκόμενα άτομα να έχουν την ευκαιρία να αναστοχάζονται κριτικά πάνω στη νέα γνώση και στους νέους ρόλους που καλούνται να διαδραματίσουν.

Διευκόλυνση αυτού του κριτικού αναστοχασμού είναι και το ενδοασκοπικό ημερολόγιο που κρατάς στα χέρια σου. Το συμπληρώνεις κάθε φορά που ολοκληρώνεται μία μονάδα επιμόρφωσης. Δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις. Είναι αυστηρά προσωπικό και μέρος των σημειώσεων που περιλαμβάνει μπορείς να τις αξιοποιήσεις στις αξιολογικές συναντήσεις με την ομάδα σου εφόσον το επιλέξεις.

Με εκτίμηση και ευχές για θετικές εμπειρίες
Ο επιστημονικά υπεύθυνος της υλοποίησης

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Κύριες Δραστηριότητες της Ημέρας Ενασχόλησης με το Πρόγραμμα¹(όπως τις αποτυπώνετε εσείς η/ο ίδια/ος):

--

Αυτό/ά που ζήσατε σήμερα, σας έκαναν να σκεφτείτε, να αισθανθείτε, να πείτε, να επιθυμείτε:

--

Το κύριο συναίσθημα της ημέρας ήταν:

--

Συμπληρώστε τουλάχιστον μία από τις παρακάτω φράσεις σχετικά με την ημέρα σας:

Ευτυχώς.....

Θα μπορούσα να.....

Εάν

Φοβάμαι πως.....

Δυστυχώς

Έμαθα να.....

¹ Είτε στην πρόσωπο με πρόσωπο εκπαίδευση, είτε στην ενασχόληση με την πρακτική άσκηση, είτε με εργασίες.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ

1. Τι είναι για εσάς Αξιολόγηση
2. Ποιους σκοπούς εκτιμάτε ότι υπηρετεί η αξιολόγηση όπως έχει σχεδιαστεί στην παρούσα εκπαίδευση;
3. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του μοντέλου αξιολόγησης που ακολουθείται εδώ;
4. Πως αντιλαμβάνεστε το ρόλο σας ως Υποκείμενο αλλά και ως Αντικείμενο της αξιολογικής διαδικασίας;
5. Πως σας φάνηκε η άσκηση στην οποία συμμετείχατε;
6. Υπάρχει κάτι που σας προβληματίζει στη συμπλήρωση του ενδοσκοπικού ημερολογίου;

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1.2.: ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- **1. 2.Α Δομημένη ομάδα εστίασης**

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Βασικοί εκπαιδευτικοί στόχοι της είναι να καταστεί ικανός/η ο/η εκπαιδευόμενος/η να:

Να μπορώ να :

- ✓ διερευνώ τους διαφορετικούς σκοπούς που επιτελεί η αξιολόγηση στο πρόγραμμα
- ✓ συνδέω αυτούς τους σκοπούς με τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα
- ✓ προσδιορίζω το δικό μου αναστοχαστικό ρόλο ως βασικό συντελεστή του προγράμματος
- ✓ ασκηθώ στη συμμετοχή σε ομάδα εστίασης- focus group-.

Λέξεις- Κλειδιά: *δομημένη ομάδα εστίασης- focus group-, ανατροφοδότηση, ενδιάμεση αξιολόγηση*

Καθώς το επιμορφωτικό πρόγραμμα εξελίσσεται, η ενδιάμεση αξιολόγηση της *δια* ζώσης εκπαίδευσης, έρχεται να παρέμβει για λίγο στην εκπαιδευτική διαδικασία και να σας προσκαλέσει να δώσετε λίγο χρόνο ώστε κριτικά να αναστοχαστείτε που βρίσκεστε στο *εδώ και τώρα*. Ας δοκιμάσουμε λοιπόν να συμμετέχουμε σε μια ομάδα εστιασμένης συζήτησης σχετικά με την εμπειρία παρακολούθησης του προγράμματος μέχρι αυτή τη στιγμή.

ΔΟΜΗΜΕΝΗ ΟΜΑΔΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Σκοπός της ενδιάμεσης εστιασμένης αξιολογικής συνάντησης είναι να φέρει όλα τα εμπλεκόμενα μέρη σε επικοινωνία, να ανταλλάγουν απόψεις, να εκφραστούν δυσκολίες, επιφυλάξεις, να αναδυθούν θετικές εντυπώσεις και να κατατεθούν προτάσεις βελτίωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και του ρόλου των εμπλεκόμενων μερών.

Η διάρκεια της συνάντησης είναι ένα εκπαιδευτικό δίωρο, ανατροφοδοτικού περιεχομένου και εμπλέκει τους επιμορφούμενους, επιμορφωτές και το φορέα υλοποίησης προκειμένου να διερευνηθεί η πορεία υλοποίησης του προγράμματος.

ΔΟΜΗΜΕΝΗ ΟΜΑΔΑ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΕΝΔΙΑΜΕΣΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ	
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	
1. Ξεκινώντας ας μιλήσουμε για την εμπειρία να είμαστε συμμετέτοχοι στην υλοποίηση της συγκεκριμένης επιμόρφωσης συνολικά:	
2. Ας έλθουμε να εξετάσουμε τα τεχνικά πρακτικά στοιχεία της υλοποίησης, έχουμε να κάνουμε κάποιο σχόλιο γι' αυτά;	
3. Ας εστιάσουμε για λίγο στην ποιότητα των σχέσεων και την επικοινωνία μεταξύ μας:	
4. Ας εξετάσουμε τώρα την εκπαιδευτική διαδικασία, όταν είμαστε μέσα στην τάξη, έχετε σχετικά σχόλια;	
5. Τέλος ας εξετάσουμε λίγο αν υπάρχουν ενέργειες που χρειάζεται να γίνουν ώστε να βελτιωθεί η εμπειρία της επιμόρφωσης:	
6. Υπάρχει κάτι άλλο που θα μπορούσε να ειπωθεί και δεν ειπώθηκε μέχρι τώρα;	

Η εστιασμένη συζήτηση όπως φαίνεται και από τη δομή της, αποτελείται από *ανοιχτού τύπου* ερωτήσεις που εστιάζουν σε βασικές παραμέτρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας, συμπεριλαμβάνει διευκολυντικές ερωτήσεις σε κάθε παράμετρο και αποτυπώνεται με τη μορφή σύντομης ποιοτικής αναφοράς που συμπληρώνεται από τον/ην επιστημονικά υπεύθυνο/η της υλοποίησης του προγράμματος ο/η οποίος/α διευκολύνει και *τρέχει* και τη συνάντηση, και η παρουσίασή της ακολουθεί τη δομή της συζήτησης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ

1. Πως σας φάνηκε η εμπειρία συμμετοχής στη συζήτηση;
2. Πως είδατε το ρόλο των υπόλοιπων μελών της ομάδας σας;
3. Πως θα χαρακτηρίζατε το δικό σας ρόλο;
4. Σχολιάστε το ρόλο του/ης διευκολυντή/τριας στη συζήτηση
5. Μπορείτε να σκεφτείτε τρόπους που θα μπορούσατε να αξιοποιήσετε αυτό το εργαλείο στη δουλειά σας;
6. Ποια τα υπέρ ή τα κατά της αξιοποίησης κατά τη γνώμη σας;

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1.3: ΤΕΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- 1.3.A. Δομημένο Ερωτηματολόγιο
- 1.3.B. Παιχνίδι Επιχειρηματολογίας

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Να μπορώ να :

- ✓ αναδείξω τα δυνατά και αδύνατα σημεία αυτής της μορφής εκπαίδευσης
- ✓ διερευνήσω τη θετική/αρνητική θέση μου σχετικά με συγκεκριμένα δομικά στοιχεία της υλοποίησης
- ✓ προετοιμαστώ σταδιακά για το πέρασμα στην επόμενη φάση του προγράμματος.

Λέξεις- Κλειδιά: ερωτηματολόγιο, ανοιχτές ερωτήσεις, ερωτήσεις ανατροφοδότησης, παιχνίδι επιχειρηματολογίας

Ενδιάμεση Συνολική Αξιολόγηση θεωρητικού μέρους της *δια ζώσης* εκπαίδευσης
Ήδη βρίσκεστε μία ανάσα πριν την ολοκλήρωση της *δια ζώσης* εκπαίδευσης. Περάσατε αρκετό χρόνο στην τάξη με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σας και του/ις εκπαιδευτές/τριές σας. Κατά τη διάρκεια αυτών των εβδομήντα εκπαιδευτικών ωρών είχατε την ευκαιρία να εστιάσετε στη Συμβουλευτική, στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, στις Ειδικότερες ανάγκες και το προφίλ ειδικών ομάδων πληθυσμού που έχουν κοινό χαρακτηριστικό να μην αποτελούν την *πλειονότητα* στο ελληνικό κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον. Αφού ολοκληρώσετε και την αξιολόγηση αυτής της φάσης της εκπαίδευσης θα περάσετε σε ένα περισσότερο αυτοκατευθυνόμενο στάδιο εκπαίδευσης αυτό της υποστηριζόμενης πρακτικής άσκησης. Πριν όμως προσκληθείτε να ανοιχτείτε σε αυτή την εμπειρία, ας αξιοποιήσουμε τα δύο εργαλεία που ακολουθούν για να αξιολογήσουμε τη μέχρι τώρα εκπαιδευτική εμπειρία.

1.3.A. Δομημένο Ερωτηματολόγιο

Το δομημένο ερωτηματολόγιο το οποίο σας δίνεται την τελευταία ημέρα υλοποίησης του θεωρητικού μέρους της εκπαίδευσης όπως θα δείτε είναι ανώνυμο, έχει έκταση περίπου δύο σελίδες και έχει συμπεριλάβει ποιοτικές ερωτήσεις με αναφορά την παρακολούθηση της *δια ζώσης* εκπαίδευσης. Ο τρόπος που έχει επιλεγεί για να τεθούν οι ερωτήσεις είναι ανοιχτού τύπου ποιοτικές ερωτήσεις οι οποίες μπορούν να αντλήσουν στοιχεία και από το ενδοσκοπικό ημερολόγιο που έτσι ή αλλιώς συμπληρώνετε καθημερινά.

**ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Αξιότιμοι συνάδελφοι/ισες,

βρισκόμαστε ήδη μία πνοή πριν την ολοκλήρωση του θεωρητικού μέρους του εκπαιδευτικού προγράμματος. Προκειμένου να προχωρήσουμε στη δεύτερη φάση, αυτή της υποστηριζόμενης πρακτικής άσκησης, παρακαλούμε όπως προσπαθήσετε να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις, συμπληρώνοντας τις σχετικές προτάσεις, λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις.

Ταυτότητα:

Δηλώστε αν θέλετε, μόνο

A. το φύλο σας:

B. την ηλικία σας (περίπου):

- 1.** Παρακαλώ σκεφτείτε και καταγράψτε τα τρία σημαντικότερα οφέλη που αποκομίσατε από το θεωρητικό μέρος του προγράμματος, στο σύνολό του.

α

.....
.....

β.

.....
.....

γ.

.....
.....

2. Παρακαλώ σκεφτείτε και καταγράψτε τις τρεις σημαντικότερες απώλειες- αρνητικά σημεία που προέκυψαν από την εμπειρία παρακολούθησης του θεωρητικού μέρους του προγράμματος, στο σύνολό του.

α

.....

.....

β.

.....

.....

γ.....

.....

3. Παρακαλώ σκεφτείτε και καταγράψτε ένα στοιχείο που σας έκανε εντύπωση- θετική ή/και αρνητική-, σε σχέση με καθένα από τα παρακάτω δομικά στοιχεία του προγράμματος:

α. την προετοιμασία υλοποίησής του:

β. την παρεχόμενη οργανωτική/τεχνική υποστήριξη:

γ. την επιστημονική του επάρκεια:

δ. το υποστηρικτικό υλικό που διακινήθηκε:

ε. την ομάδα των εκπαιδευτών/τριών:

στ. την ομάδα των επιμορφούμενων:

ζ. τον εαυτό σας:

η. άλλο τι (συμπληρώστε.....)

4. Παρακαλώ σκεφτείτε και καταγράψτε με ποιον/ους τρόπο/ους συμβάλλει η εμπειρία συμμετοχής σας σε αυτή τη φάση του προγράμματος στην:

α. επαγγελματική σας πρακτική και ανάπτυξη:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

β. προσωπική σας ανάπτυξη και αλλαγή:

β. στην προσωπική σας ανάπτυξη και αλλαγή:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Σε αυτή τη φάση που βρισκόμαστε, πως κατά τη γνώμη σας θα μπορούσατε είτε ως άτομο είτε ως ομάδα, να συμβάλλετε στην αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της μέχρι τώρα αποκτηθείσας εμπειρίας;

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....

6. Αυτή τη στιγμή, το κυρίαρχο συναίσθημά σας σχετικά με το γεγονός ότι βρισκόσαστε περίπου στη μέση του προγράμματος, και ετοιμάζεστε να ξεκινήσετε τη δεύτερη φάση αυτή της πρακτικής άσκησης είναι:

.....
.....
.....

Ευχαριστούμε για το χρόνο σας

1.3.B. Παιχνίδι Επιχειρηματολογίας

Έχοντας συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο (περίπου μία εκπαιδευτική ώρα) σας προσκαλούμε ως ομάδα για ένα ακόμα παιχνίδι, ένα παιχνίδι επιχειρηματολογίας με θέμα: *Πολυπολιτισμική/ Διαπολιτισμική Συμβουλευτική είναι κάτι άλλο από τη Συμβουλευτική;*

Σκοπός του παιχνιδιού είναι να σας προ(σ)καλέσει ενεργητικά να αυτοδιαχειριστείτε ομάδα προσωπικής ανάπτυξης που εστιάζει στο βασικό ερώτημα που τίθεται υπό διερεύνηση. Η διάρκεια του παιχνιδιού είναι μία εκπαιδευτική ώρα. Εδώ συμμετέχει και ο/η εκπαιδευτής/τρια σας εκείνης της ημέρας ως μη συμμετοχικός παρατηρητής/τρια. Διευκολύνει μόνο στην αρχή για τη σύσταση των ομάδων και στο τέλος του παιχνιδιού στη συζήτηση που ακολουθεί.

ΟΔΗΓΙΕΣ:

Η ομάδα σας χωρίζεται σε δύο υπο- ομάδες. Η κάθε μία υπο- ομάδα αναλαμβάνει να οργανώσει επιχειρηματολογία που να υποστηρίζει τις δύο παρακάτω απόψεις αντίστοιχα:

Ναι, η Πολυπολιτισμική/ Διαπολιτισμική Συμβουλευτική, είναι κάτι άλλο από τη Συμβουλευτική

Όχι, η Πολυπολιτισμική/ Διαπολιτισμική Συμβουλευτική, δεν είναι κάτι άλλο από τη Συμβουλευτική

Ο χωρισμός σε υποομάδες γίνεται τυχαία και όχι με γνώμονα ποιος/ποια πραγματικά συμφωνεί με τη μία ή άλλη άποψη. Εδώ διευκολυντικά μπορεί να βοηθήσει ο εισηγητής/τρια που παρευρίσκεται αν εσείς δυσκολεύεστε αυθόρμητα να χωριστείτε.

Η κάθε υποομάδα με τη βοήθεια ενός *rapporteur* που διαλέγει από τον κορμό της, και τη συζήτηση που ακολουθεί οργανώνει και καταγράφει τα επιχειρήματά της

Αφού οργανωθούν τα επιχειρήματα οργανώνεται κύκλος στο οποίο κάθονται δύο εκπρόσωποι από τις δύο ομάδες σας και ξεκινούν συζήτηση με την αντιπαραβολή επιχειρημάτων – debates-.

Από την καρέκλα της αντιπαραθετικής συζήτησης πρέπει να περάσουν όλα τα μέλη της κάθε υποομάδας. Άρα όλα τα μέλη της κάθε υποομάδας παρακολουθούν με μεγάλη προσοχή τον συμπαίκτη/τρια της υποομάδας τους και τα επιχειρήματα που αξιοποιεί.

Τη στιγμή που νιώθει κάποιος/α ότι ο συμπαίκτης του/ης κινδυνεύει να κατατροπωθεί στη συζήτηση, σε σιωπηρή συμφωνία με τα υπόλοιπα μέλη της υποομάδας του/ης, πλησιάζει αθόρυβα, ακουμπά σιωπηρά τον ώμο του συμπαίκτη του/ης που κάθεται στην καρέκλα και εκείνος με τη σειρά του σηκώνεται χωρίς να σχολιάσει και δίνει τη θέση του στον συμπαίκτη του.

Η συζήτηση/αντιπαράθεση συνεχίζεται με φυσικότητα σαν να μην είχαν αλλάξει τα πρόσωπα. Κάποιος/α μπορεί να καθίσει περισσότερο από μία φορά στην καρέκλα αρκεί να συμφωνεί η ομάδα του.

Τελικός στόχος του παιχνιδιού είναι να νικήσει η ομάδα με τα ισχυρότερα επιχειρήματα.

Μετά την ολοκλήρωση του παιχνιδιού ακολουθούν ανατροφοδοτικές ερωτήσεις που εστιάζουν στην εμπειρία συμμετοχής.

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΕΣΑ:

Λευκές σελίδες B4 & στυλό

Δύο καρέκλες

Χώρος για τη σύσταση κύκλου

Μη συμμετοχική παρουσία εκπαιδευτή διευκολυντή/τριας

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ

1. Πως θα χαρακτηρίζατε το ερωτηματολόγιο που συμπληρώσατε με αναφορά τη δυνατότητά σας να εκφραστείτε ελεύθερα;
2. Πως σας φάνηκε το παιχνίδι επιχειρηματολογίας;
3. Πως θα χαρακτηρίζατε το δικό σας ρόλο στην υποομάδα που συμμετείχατε αλλά και γενικότερα στην πραγματοποίηση του παιχνιδιού;
4. Εξετάζοντας τα δύο αυτά εργαλεία αξιολόγησης μπορείτε να σκεφτείτε και να προτείνετε πως θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν ως ανατροφοδοτικά εργαλεία στην άσκηση του έργου σας;

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2.1. : ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

- ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ
- Η ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ «ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ»- «ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ»

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Να μπορώ να :

- ✓ Ορίζω την έννοια της κουλτούρας με την ευρύτερη διάστασή της και να προσδιορίζω τα στοιχεία που την απαρτίζουν
- ✓ Αναφέρω τις διαφορετικές όψεις της κουλτούρας
- ✓ Ονομάζω εκείνα τα στοιχεία της κουλτούρας που είναι ορατά και εκείνα που είναι μη ορατά στη διαπολιτισμική συνάντηση
- ✓ Συνειδητοποιώ το ρόλο και τη σημασία των πολιτισμικών αποχρώσεων στη διαμόρφωση της προσωπικότητας και ατομικής ταυτότητας
- ✓ Περιγράφω την έννοια «διαπολιτισμικός» σε αντιδιαστολή με την έννοια «πολυπολιτισμικός» και να διαχωρίζει τις λεπτές αποχρώσεις τους

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΩΝ

Δραστηριότητα 1.Γ.1 : *Οι ομάδες στις οποίες ανήκω*

1. Γράψτε σε ένα λευκό χαρτί το όνομα μιας ομάδας στην οποία ανήκετε (πχ. έθνος, κοινότητα, σύλλογος, οργανισμός, επάγγελμα κτλ.)
2. Καταγράψτε δέκα (10) από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά που αισθάνεστε ότι έχετε κοινά με την ομάδα στην οποία ανήκετε. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί να αφορούν αξίες, στάσεις, συμπεριφορές ή ο,τιδήποτε άλλο.

Μερικά προτεινόμενα πεδία διερεύνησης είναι :

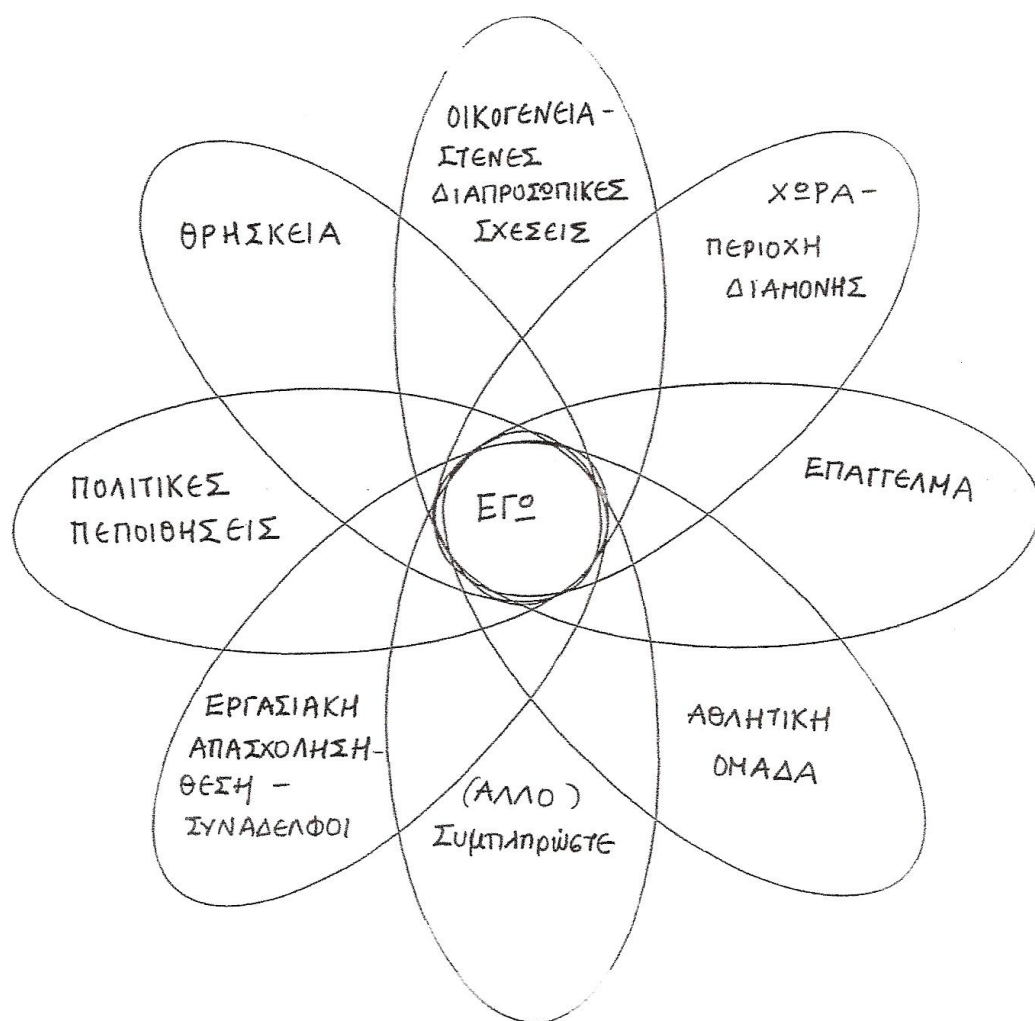
- ο τρόπος ντυσίματος
- οι προτιμήσεις στο φαγητό
- ο τρόπος επικοινωνίας
- ο τρόπος προσέγγισης των θεμάτων
- η διαχείριση των σχέσεων
- ο τρόπος αλληλεπίδρασης με την ομάδα

Συζητήστε πώς αυτά τα κοινά χαρακτηριστικά με την ομάδα έχουν επηρεάσει τη συμπεριφορά σας και έχουν διαμορφώσει τη νοοτροπία και φιλοσοφία σας.

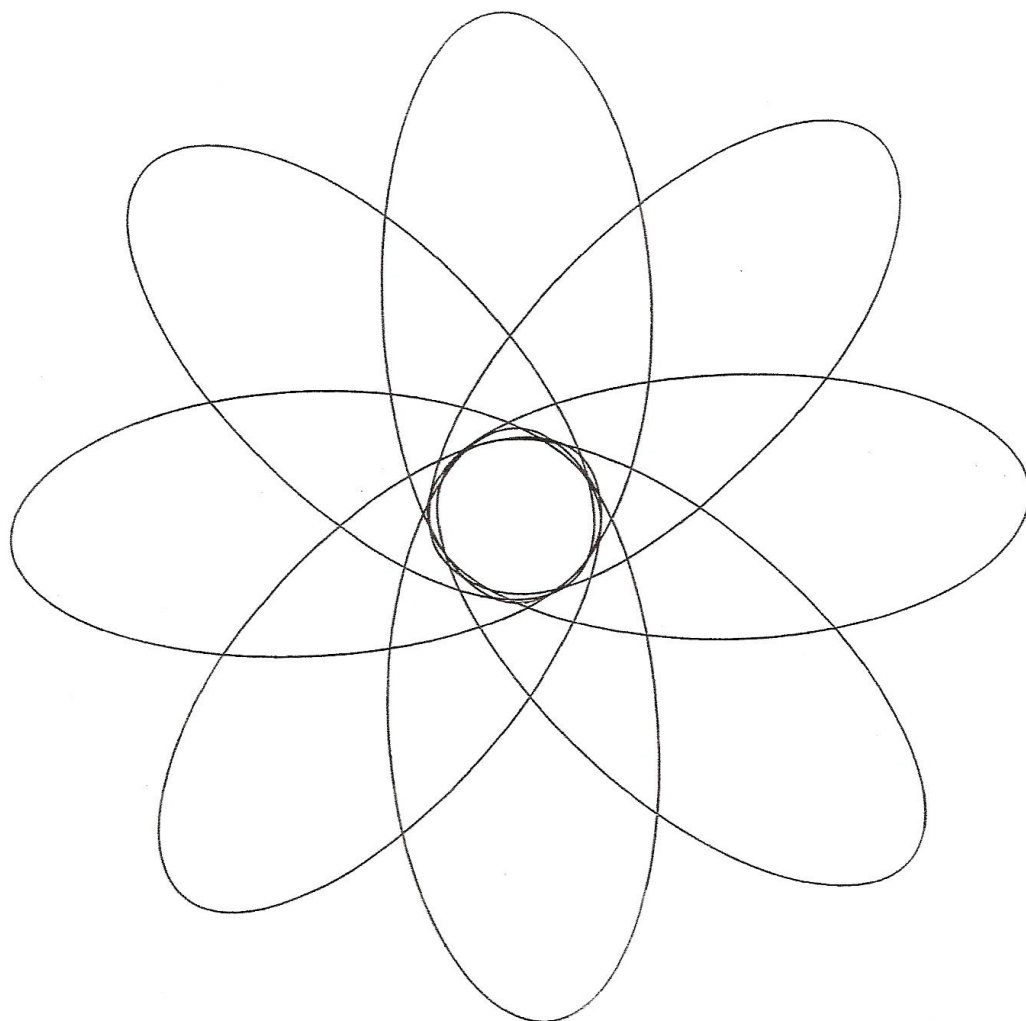
Δραστηριότητα 1.Γ.2: Το λουλούδι της κουλτούρας (Α)

Σκεφτείτε κάθε παράγοντα που θεωρείτε ότι αφορά τη δική σας κουλτούρα. Γράψτε σε κάθε πέταλο του λουλουδιού στο σχήμα που έχει κέντρο τον εαυτό σας, τους παράγοντες εκείνους που θεωρείτε ότι επηρέασαν ή διαμόρφωσαν τη δική σας κουλτούρα. Σημειώστε τους πιο σημαντικούς παράγοντες.

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ (Α)

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ (Α)

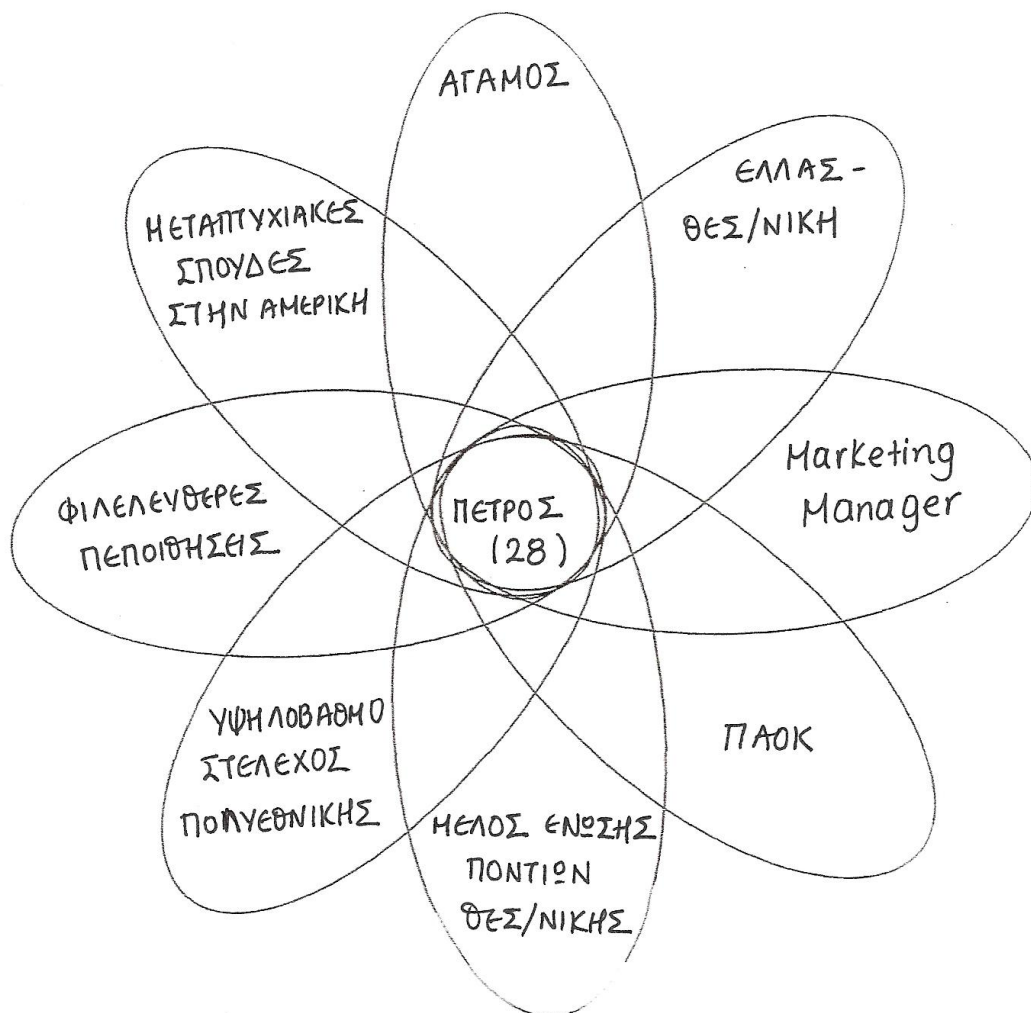
Δραστηριότητα 1.Γ.3: Το λουλούδι της κουλτούρας (B)

Χωριστείτε ανά δυο.

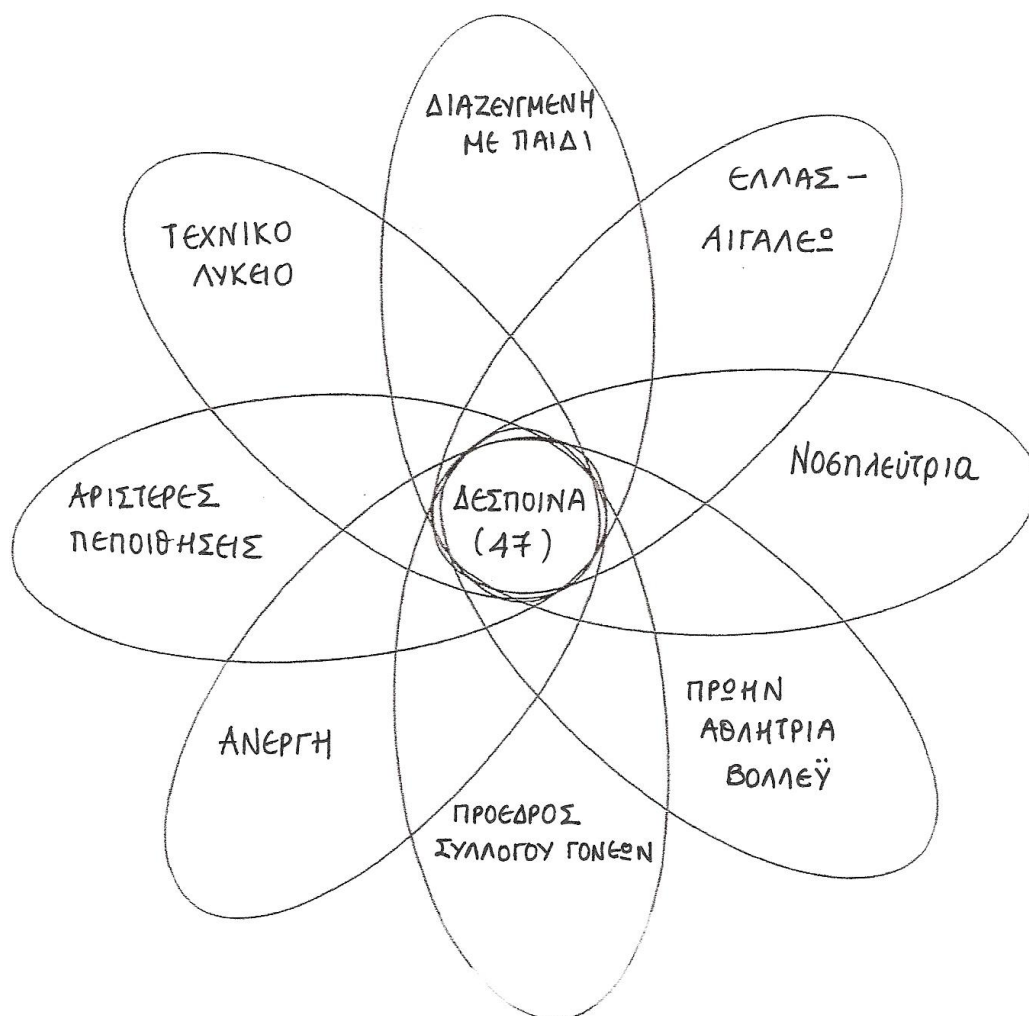
Σε κάθε φυλλάδιο με λουλούδι υπάρχουν τρεις διαφορετικές περιπτώσεις ατόμων και η κουλτούρα τους. Κάθε ζευγάρι διαπραγματεύεται ένα λουλούδι.

Να διερευνήσετε τον τρόπο με τον οποίο το συγκεκριμένο υπόβαθρο κουλτούρας στο κάθε άτομο μπορεί να έχει επηρεάσει τον τρόπο ζωής και συμπεριφοράς του. Πώς υποθέτουμε ότι συμπεριφέρεται κάθε ένα από τα άτομα αυτά με βάση το «λουλούδι» του;

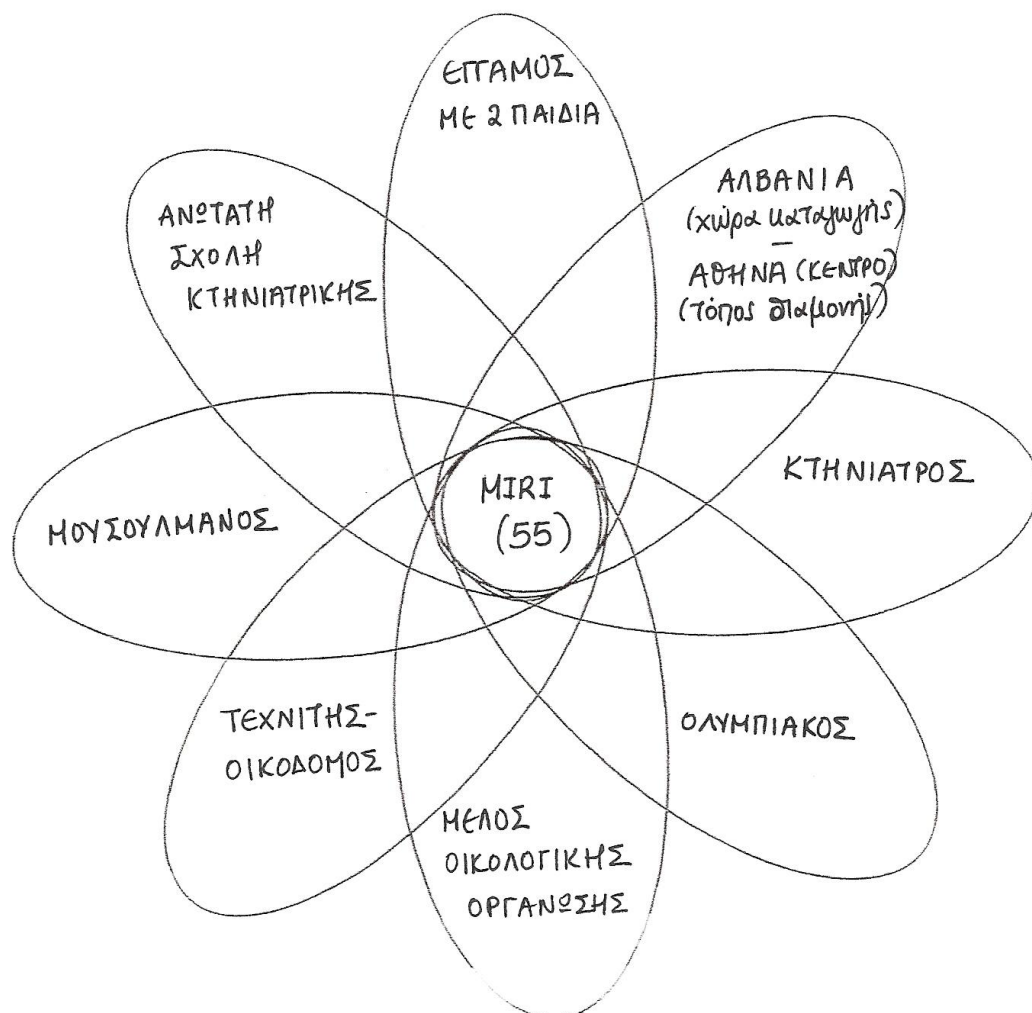
ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ (B)

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ (Β)

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ (B)

Δραστηριότητα 1.Γ.4: Η πολιτισμική μου ταυτότητα

Συμπληρώστε τα παρακάτω κενά γράφοντας ως απάντηση μια φράση ή μια λέξη στην απλή ερώτηση «Ποιος είσαι;»

Δώστε όσο περισσότερες απαντήσεις μπορείτε να σκεφτείτε αλλά προσπαθήστε να εντοπίσετε τουλάχιστον 20.

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

Είμαι _____

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥ/ΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Κύριες Δραστηριότητες της Ημέρας (όπως τις αποτυπώνετε εσείς η/ο ίδια/ος):

Αυτό/ά που ζήσατε σήμερα, σας έκαναν να σκεφτείτε, να αισθανθείτε, να πείτε, να επιθυμείτε:

Το κύριο συναίσθημα της ημέρας ήταν:

Συμπληρώστε τουλάχιστον μία από τις παρακάτω φράσεις σχετικά με την ημέρα σας:

Ευτυχώς.....

Θα μπορούσα να....

Εάν

Φοβάμαι πως.....

Δυστυχώς

Έμαθα να.....

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2.2.: ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

- ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΘΝΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΣ
- ΑΞΙΕΣ, ΣΤΑΣΕΙΣ & ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Να μπορώ να :

- ✓ Περιγράψω την έννοια του εθνοκεντρισμού
- ✓ Συνειδητοποιώ το ρόλο που διαδραματίζουν οι αξίες, οι στάσεις και τα στερεότυπα του ατόμου στη διαμόρφωση της πολιτισμικής μου ταυτότητας
- ✓ Ταξινομώ τα είδη των στερεοτύπων και να γνωρίζω ποιες ομάδες είναι κύριοι αποδέκτες στερεοτύπων αντιλήψεων
- ✓ Διακρίνω τα στερεότυπα από τις προκαταλήψεις
- ✓ Περιγράψω τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης και του επιπολιτισμού ως μηχανισμών διαμόρφωσης της πολιτισμικής ταυτότητας
- ✓ Διερευνώ το ρόλο των ομάδων αναφοράς του ατόμου, οι οποίες λειτουργούν ως καταλυτικοί «πολιτισμικοί δάσκαλοι»

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΩΝ: ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ- ΑΞΙΕΣ- ΣΤΑΣΕΙΣ – ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Δραστηριότητα 1.ΣΤ.1: Οι πολιτισμικές μου επιδράσεις

Καταγράψτε παρακάτω τι θεωρείτε ότι σας έχει επηρεάσει (πολιτισμικές επιρροές) στις απόψεις και στάσεις που έχετε σχηματίσει για τα παρακάτω θέματα:
(Εναλλακτικά μπορείτε να προσδιορίσετε τη θεματική γύρω από την οποία διερευνώνται οι επιδράσεις (πχ. εργασία, οικογένεια, υγεία, εκπαίδευση κτλ.)

Τι πολιτισμικές επιδράσεις αναγνωρίζεις.....				
Στη μη λεκτική συμπεριφορά σου;				

Τι πολιτισμικές επιδράσεις αναγνωρίζεις.....				
Στον τρόπο που μιλάς;				

Τι πολιτισμικές επιδράσεις αναγνωρίζεις.....

Στον τρόπο που
λύνεις προβλήματα;

Τι πολιτισμικές επιδράσεις αναγνωρίζεις.....

Στον τρόπο που
διαχειρίζεσαι
συγκρούσεις;

Τι πολιτισμικές επιδράσεις αναγνωρίζεις.....

Στον τρόπο που
λαμβάνεις
αποφάσεις;

Τι πολιτισμικές επιδράσεις αναγνωρίζεις.....

Στη στάση σου
απέναντι στο
ομαδικό πνεύμα;

Τι πολιτισμικές επιδράσεις αναγνωρίζεις.....

Στον τρόπο που
διαπραγματεύεσαι;

Τι πολιτισμικές επιδράσεις αναγνωρίζεις.....

Στις απόψεις σου
για την ηγεσία;

Δραστηριότητα 1.ΣΤ.2: Η διερεύνηση της ελληνικής κουλτούρας

Σημειώστε πώς "αναμένεται " να συμπεριφέρεται κάποιος/α στην Ελλάδα σε κάθε έναν από τους παρακάτω ρόλους:

- ως άνδρας / γυναίκα :
.....
.....
- ως σύζυγος:
.....
.....
- ως πατέρας/ μητέρα:
.....
.....
- ως γιος / κόρη
.....
.....
- ως συγγενικό πρόσωπο
.....
.....
- ως φίλος
.....
.....
- ως συνάδελφος
.....
.....
- ως μέλος μιας τοπικής κοινωνίας (χωριό/ πόλη)
.....
.....
- ως γείτονας
.....
.....
- ως χριστιανός ορθόδοξος
.....
.....
- ως κάτοικος της Μεσογείου

Δραστηριότητα 1.ΣΤ.3: Στάσεις και στερεότυπα (Α)

Συμπληρώστε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις όσο πιο γρήγορα μπορείτε και καταγράψτε τις κοινές μεταξύ σας απαντήσεις.

1. Οι γυναίκες μεείναι πολύ.....
.....
2. Πρέπει να δουλέψει κανείς σκληρά για
να.....
3. Οι Γάλλοι και οι Ιταλοί είναι
άριστοι.....
4. Όταν έχει κανείς λεφτά
.....
5. Με τους πολιτικούς συνήθως
.....
6. Το χειρότερο που μπορεί να σου τύχει είναι το παιδί σου να
.....
7. Αν είναι κατασκευασμένο στην.....μπορεί να είναι φτηνό
αλλά άχρηστο.
8. Ο άντρας πρέπει ναστο σπίτι
του
9. Τι περιμένει κανείς από έναν.....Όλοι ίδιοι
είναι.
10. Όλοι οι δημόσιοι
υπάλληλοι.....

Δραστηριότητα 1.ΣΤ.4: Στάσεις και στερεότυπα (B)

Σημειώστε τί είδους στάση (θετική ή αρνητική) κατά την άποψή σας έχουν διαμορφώσει οι μέσοι Έλληνες αλλά και ποιά είναι η δική σας στάση στα εξής κοινωνικά θέματα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	Θετική		Πολύ Θετική		Αρνητική		Πολύ αρνητική	
	Οι Έλληνες	Εγώ	Οι Έλληνες	Εγώ	Οι Έλληνες	Εγώ	Οι Έλληνες	Εγώ
Αμβλωση								
Απόκτηση παιδιού εκτός γάμου								
Ομοφυλοφιλία								
Διαζευγμένος/η								
Εργασία της γυναίκας								
Σχέση ή γάμος με άτομο άλλης υπηκοότητας								
Σχέση ή γάμος με άτομο άλλου θρησκεύματος								
Χρήση ναρκωτικών ουσιών								
Άτομα με ειδικές ανάγκες								
Φυλακισμένοι								
Τσιγγάνοι								
Αλλοδαποί από τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης								
Έγχρωμοι μετανάστες								

Δραστηριότητα 1.ΣΤ.5: Εγώ και ο πολιτισμικός μου δάσκαλος

Σημειώστε ποιά από τα παρακάτω επίθετα σας αντιπροσωπεύουν περισσότερο, αναφέροντας ποιό είναι απόλυτα δική σας επιλογή και ποιό αποτέλεσμα μάθησης από κάποιον σημαντικό άλλο- "πολιτισμικό δάσκαλο", αναφέροντας ποιός είναι αυτός /ή. Συζητήστε στην ομάδα τις απαντήσεις.

ΕΠΙΘΕΤΑ	Δική μου επιλογή	Πολιτισμικός δάσκαλος
1. Υπομονετικός/ή		
2. Ειλικρινής		
3. Υποστηρικτικός/ή		
4. Δυναμικός/ή		
5. Κοινωνικός/ή		
6. Οργανωτικός/ή		
7. Αισιόδοξος/η		
8. Φιλόδοξος/η		
9. Τρυφερός/ή		
10. Αυστηρός/ή		
11. Ριψοκίνδυνος/η		
12. Απαισιόδοξος/η		
13. Ντροπαλός/ή		
14. Μοναχικός/ή		

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥ/ΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Κύριες Δραστηριότητες της Ημέρας (όπως τις αποτυπώνετε εσείς η/ο ίδια/ος):

Αυτό/ά που ζήσατε σήμερα, σας έκαναν να σκεφτείτε, να αισθανθείτε, να πείτε, να επιθυμείτε:

Το κύριο συναίσθημα της ημέρας ήταν:

Συμπληρώστε τουλάχιστον μία από τις παρακάτω φράσεις σχετικά με την ημέρα σας:

Ευτυχώς.....

Θα μπορούσα να....

Εάν

Φοβάμαι πως.....

Δυστυχώς

Έμαθα να.....

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- **3.Α Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΩΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΝΑΓΚΗ**
- **3.Β ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**
- **3.Γ Η ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ «ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΣΟΚ»**

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Να μπορώ να :

- ✓ Περιγράψω τη διαδικασία της επικοινωνίας
- ✓ Διαχωρίζω τη λεκτική από τη μη λεκτική επικοινωνία και να συνειδητοποιώ το ρόλο της δεύτερης κατά τη διαπολιτισμική συνάντηση
- ✓ Αναλύω τι μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο κατά τη διαδικασία της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και συμβουλευτικής
- ✓ Κατονομάζω τις δυσκολίες που υφίστανται κατά τη συνάντηση με το διαφορετικό
- ✓ Αναγνωρίζω την κατάσταση πολιτισμικού σοκ στον εαυτό μου και στο διαπολιτισμικό πελάτη μου
- ✓ Γνωρίζω τα έντονα συναισθήματα φόβου που αναδύονται κατά την πρώτη συνάντηση με το διαφορετικό και τις αιτίες τους

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ

1. Ποια είναι τα συχνότερα εμπόδια κατά τη συνάντηση και επικοινωνία με το διαφορετικό;
2. Περιγράψτε τα συνηθέστερα συναισθήματα που ενεργοποιούνται σε μια διαπολιτισμική συνάντηση.
3. Τι είναι η κατάσταση του πολιτισμικού σοκ και ποια στάδια τη διέπουν;

Παράδειγμα πολιτισμικού σοκ (Hofstede.& Pedersen,2002):

Ένας νεαρός άνδρας από την Ολλανδία πήγε για σπουδές στο Βέλγιο και περιγράφει ένα περιστατικό που τον σόκαρε:

« Όταν πρωτοήρθα στο Πανεπιστήμιο της Λιέγης, την πρώτη μέρα είδα δυο κορίτσια να φιλιούνται. Σκέφτηκα ότι αυτό είναι σχετικά ασυνήθιστο. Λίγα λεπτά αργότερα είδα αρκετό κόσμο να μπαίνει στο κτίριο και τα φιλιά άρχισαν να παίρνουν ανεξέλεγκτη τροπή, με την έννοια ότι είδα κάτι που δεν είχα ξαναδεί: τα αγόρια φιλούσαν τα κορίτσια, τα κορίτσια φιλούσαν τα αγόρια, άλλα κορίτσια φιλούσαν άλλα κορίτσια και αγόρια φιλούσαν αγόρια! Θεέ μου! Σκέφτηκα. Τι συμβαίνει εδώ πέρα; Θεώρησα ότι μάλλον θα υπήρχαν πολλοί ομοφυλόφιλοι στο Βέλγιο. Αλλά πάλι και το γεγονός ότι τα κορίτσια φιλούσαν όλα τα αγόρια μου έκανε κακή εντύπωση. Έτσι όταν κάποια από αυτά ήρθαν προς το μέρος μου, φοβήθηκα ότι θα φιλήσουν κι εμένα και σχεδόν έκανα να τρέξω. Πρέπει να κατάλαβαν πόσο ένιωθα και απλά μου έδωσαν το χέρι τους για να με χαιρετήσουν. Με τον καιρό, βλέποντας τους ανθρώπους να φιλιούνται δεν το θεωρούσα πια και τόσο παράξενο. Είχαν απλά ένα διαφορετικό τρόπο χαιρετισμού, όχι ότι ήταν κάτι κακό. Το φιλί ήταν ακόμη ένας τρόπος να χαιρετάνε ο ένας τον άλλο ανεξαρτήτως φύλου. Όμως νιώθω ότι δεν θα το συνηθίσω ποτέ».

Ερμηνεία: Η παραπάνω ιστορία περιγράφει ένα απλό περιστατικό με τα τυπικά χαρακτηριστικά του πολιτισμικού σοκ. Ο νεαρός άνδρας παρατηρεί ξένους, με τους οποίους θα πρέπει να ζήσει για κάποιο καιρό, να φιλιούνται υπερβολικά και χωρίς σεβασμό. Προσπαθεί να ερμηνεύσει αυτό το φύλημα με βάση του δικό του πλαίσιο αναφοράς και νιώθει αυτό το ενοχλητικό συναίσθημα ότι «είναι ανώμαλοι» καθώς τα αγόρια συμπεριφέρονται σαν ομοφυλόφιλοι και τα κορίτσια σαν νυμφομανείς. Έτσι αρχίζει και νιώθει άβολα σε σημείο που θεωρεί ότι μάλλον δεν θα μπορέσει να συγχρωτιστεί μαζί τους. Η συμπεριφορά αυτή (το φιλί στο στόμα) είναι εντελώς διαφορετική από ό,τι γνωρίζει στη χώρα του, οπότε την ερμηνεύει ως παράξενη και την αξιολογεί ως ανώμαλη και τρομακτική. Καθώς ενσωματώνεται σταδιακά στη νέα κουλτούρα, συνηθίζει με τον καιρό στη συμπεριφορά αυτή και συνειδητοποιεί ότι απλά είναι μόνο ένας διαφορετικός τρόπος χαιρετισμού ανάμεσα σε άτομα που νιώθουν οικειότητα και είναι φίλοι.

2.Δ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΩΝ

Δραστηριότητα 2.Δ.1:Επικοινωνία με έναν διαπολιτισμικά διαφορετικό-Μελέτη περίπτωσης 1

✓ Φύλλο εργασίας Α

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και σκεφτείτε πάνω στο ερώτημα που το ακολουθεί:

Ο κύριος Legrand είναι γάλλος και δουλεύει ως μηχανικός σε μια Ιαπωνέζικη εταιρεία στη Γαλλία. Κάποια μέρα ο γενικός διευθυντής της εταιρείας, ο κύριος Tanaka τον φώναξε στο γραφείο του ώστε να συζητήσει μαζί του ένα καινούριο πρόγραμμα της εταιρείας στη Μέση Ανατολή. Λέει λοιπόν στον κύριο Legrand ότι η εταιρεία είναι πολύ ευχαριστημένη από την αφοσίωση που δείχνει στη δουλειά του και ότι θα ήθελαν να είναι αυτός ο επικεφαλής μηχανικός του προγράμματος. Αυτό σημαίνει ότι θα χρειαστεί να είναι μακριά από την πατρίδα του 2-3 χρόνια, αλλά υπάρχει η δυνατότητα να τον ακολουθήσει η οικογένειά του εκεί. Τόνισε δε ότι οι οικονομικές απολαβές από τη θέση αυτή θα είναι γι'αυτόν ιδιαίτερα αξιόλογες αλλά και ότι μ'αυτόν τον τρόπο θα προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στην επιχείρηση. Ο κύριος Legrand ευχαρίστησε τον κύριο Tanaka για την εμπιστοσύνη που του έδειξαν και είπε ότι θα πρέπει να το συζητήσει με τη γυναίκα του προτού αποφασίσει. Δυο μέρες αργότερα επιστρέφει και ανακοινώνει στον κύριο Tanaka ότι αυτός και η γυναίκα του δεν θέλουν να αφήσουν τη Γαλλία και επομένως δεν αποδέχεται τη θέση. Ο κύριος Tanaka δεν είπε τίποτα αλλά ενοχλήθηκε έντονα από την απόφασή του αυτή.

- Γιατί κατά τη γνώμη σας ο κύριος Tanaka ταραχτηκε από την απόφαση του κυρίου Legrand;

Αφού απαντήσετε στην ερώτηση προχωρήστε στο φύλλο εργασίας Β.

✓ **Φύλλο εργασίας Β**

Διαβάστε τις παρακάτω πιθανές εξηγήσεις για την αντίδραση του κυρίου Tanaka στην απόφαση του κυρίου Legrand και επιλέξτε εκείνη που θεωρείτε περισσότερο πιθανή.

1. Ο κύριος Tanaka πιστεύει ότι είναι ανόητο από μέρους του κυρίου Legrand να αρνηθεί
τα οικονομικά οφέλη που συνεπάγεται η θέση αυτή.
2. Ο κύριος Tanaka δεν μπορεί να δεχτεί ότι ο κύριος Legrand υπολογίζει τη γνώμη
της
γυναίκας του στο ζήτημα αυτό.
3. Ο κύριος Tanaka πιστεύει ότι ο κύριος Legrand πιθανόν προσπαθεί να
μπλοφάρει
ώστε να τον πιέσει για μεγαλύτερη αμοιβή, προκειμένου να δεχτεί την προσφορά
του.
4. Ο κύριος Tanaka αισθάνεται ότι δεν είναι σωστό ο κύριος Legrand να βάζει τις
δικές
του προσωπικές ανάγκες πάνω από το ρόλο του ως εργαζόμενου στην εταιρεία.

Αφού επιλέξετε μια από τις τέσσερις απαντήσεις προχωρήστε στο φύλλο εργασίας Γ.

✓ **Φύλλο εργασίας Γ**

Διαβάστε τα επιχειρήματα που προβάλλονται για το πόσο ορθή είναι κάθε μία από τις 4 πιθανές εξηγήσεις που δόθηκαν για την αντίδραση του κυρίου Tanaka.

1. Δεν υπάρχουν στο κείμενο αρκετά στοιχεία ώστε υποστηριχθεί αυτή η εκδοχή.
Παρόλο που οι οικονομικές απολαβές είναι πιθανόν σχετικές, για τον κύριο Tanaka ίσως να μην παίζουν και τόσο καταλυτικό ρόλο στην περίπτωση αυτή.
2. Καθώς ο κύριος Tanaka προέρχεται από την ανδροκρατούμενη Ιαπωνέζικη κοινωνία είναι αρκετά πιθανό πράγματι να πιστεύει ότι είναι παράξενο ο κύριος Legrand να αναφέρει τη γνώμη της γυναίκας του. Παρόλα αυτά η απόφαση του κύριου Legrand να μην πάει στη Μέση Ανατολή φαίνεται να είναι περισσότερο προσωπική του ανάγκη και έτσι δεν φαίνεται να είναι αυτή η αιτία της ενόχλησής του εργοδότη του.
3. Είναι απίθανο ο κύριος Tanaka να σκέφτηκε κατ'αυτόν τον τρόπο. Η ανησυχία του έχει να κάνει με παράγοντες που δεν σχετίζονται με το προσωπικό κέρδος του υπαλλήλου του.
4. Αυτή είναι και η περισσότερο πιθανή εξήγηση. Στην Ιαπωνία όπως και σε άλλες συλλεκτικές κοινωνίες το άτομο προσδιορίζεται περισσότερο μέσα από το σύνολο των ρόλων που αναλαμβάνει (γονιός, εργαζόμενος, υπηρέτης, υπάλληλος) παρά μέσα από τη δική του προσωπική ταυτότητα. Έτσι, το να εκπληρώνει και να ανταποκρίνεται κάποιος σ'αυτούς τους ρόλους με όλες του τις δυνάμεις θεωρείται πιο σημαντικό από τις προσωπικές του επιδιώξεις. Επομένως, ο κύριος Tanaka μάλλον θεωρεί ότι η ευθύνη του κυρίου Legrand ως εργαζόμενου της εταιρείας είναι να αποδεχθεί τη θέση άσχετα με το αν είναι ή όχι προσωπικά ευχαριστημένος με την ιδέα αυτή. Η άρνηση του κυρίου Legrand λοιπόν τον ενοχλεί έντονα και τον κάνει να αναθεωρεί την αρχική πίστη του στην αφοσίωση του κυρίου Legrand. Από την άλλη μεριά ο ίδιος ο κύριος Legrand προερχόμενος από μια διαφορετική κουλτούρα, όπου η ελευθερία του ατόμου είναι ύψιστη αξία, θεωρεί αναφαίρετο δικαίωμά του να αρνηθεί την προσφορά αυτή. Η πολιτισμική σύγκρουση που υφίσταται στην περίπτωση αυτή σχετίζεται με τη δύναμη των εγκαθιδρυμένων για την κάθε κουλτούρα αξιών, οι οποίες αναφέρονται στους ρόλους που αναλαμβάνει το άτομο μέσα στη δική του κουλτούρα.

Δραστηριότητα 2.Δ.2:Επικοινωνία με έναν διαπολιτισμικά διαφορετικό-Μελέτη περίπτωσης 2

✓ Φύλλο εργασίας Α

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και σκεφτείτε πάνω στο ερώτημα που το ακολουθεί:

Η Judy είναι 15 χρόνων και κατάγεται από τις ΗΠΑ. Το διάστημα αυτό μένει για ένα μήνα στο Μεξικό καθώς συμμετέχει σε ένα διεθνές πρόγραμμα για νέους. Μένει μαζί με μια μεσοαστική μεξικανική οικογένεια και έχει γίνει καλή φίλη με την 14χρονη κόρη της οικογένειας την Rosa και κατ'επέκταση με τις φίλες της. Η Judy βρίσκει τη ζωή στο Μεξικό εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εξαιτίας του "καινούριου" της κατάστασης αλλά νιώθει λιγάκι ενοχλημένη με την περιορισμένη δυνατότητα δραστηριοτήτων που της επιτρέπεται να έχει συγκριτικά με το πώς είχε συνηθίσει στο σπίτι της. Κάθε φορά που εκείνη προτείνει να κάνουν κάτι διαφορετικό ή τολμηρό οι άλλοι δείχνουν φανερά αμήχανοι και αρνούνται να το συζητήσουν. Η ίδια ενθουσιάστηκε όταν έμαθε ότι ένα πολύ δημοφιλές αμερικάνικο ροκ συγκρότημα πρόκειται να εμφανιστεί στην πόλη την ερχόμενη εβδομάδα και πρότεινε στην Rosa και τις φίλες της να πάνε όλες μαζί. Παρόλο που εκείνες παραδέχθηκαν ότι θα ήθελαν να πάνε, έδειξαν πολύ ανήσυχες και είπαν ότι ποτέ δεν θα της άφηναν να παρακολουθήσουν ένα τέτοιο γεγονός. Η Judy πρότεινε να προσποιηθούν ότι θα επισκεφθούν κάποιον άλλο και να το σκάσουν στα κρυφά για τη συναυλία. Τα κορίτσια αρνήθηκαν ακόμα και να σκεφτούν την ιδέα και έτσι η Judy τους είπε εξοργισμένη ότι είναι όλες τους ανίκανες για περιπέτεια.

- Γιατί κατά τη γνώμη σας τα κορίτσια δεν θέλουν καν να σκεφτούν την πρόταση της Judy;

Αφού απαντήσετε στην ερώτηση προχωρήστε στο φύλλο εργασίας Β.

✓ **Φύλλο εργασίας Β**

Διαβάστε τις παρακάτω πιθανές εξηγήσεις για τη συμπεριφορά των μεξικανών κοριτσιών και επιλέξτε εκείνη που θεωρείτε περισσότερο πιθανή.

1. Τα κορίτσια αισθάνονται την ανάγκη να συμμορφωθούν περισσότερο με τους κοινωνικούς κανόνες απ'ότι η Judy.
2. Στα κορίτσια δεν αρέσει που η Judy (μία ξένη) προσπαθεί να τους πει τί να κάνουν.
3. Στην πραγματικότητα, τα κορίτσια δεν θέλουν να πάνε στη συναυλία και απλά βρίσκουν δικαιολογίες για να μην προσβάλλουν την Judy.
4. Τα κορίτσια φοβούνται για το τί μπορεί να συμβεί στη συναυλία αλλά δεν θέλουν να παραδεχθούν τους φόβους τους.

Αφού επιλέξετε μια από τις τέσσερις απαντήσεις προχωρήστε στο φύλλο εργασίας Γ.

✓ Φύλλο εργασίας Γ

Διαβάστε τα επιχειρήματα που προβάλλονται για το πόσο ορθή είναι κάθε μία από τις 4 πιθανές εξηγήσεις που δόθηκαν για τη συμπεριφορά των μεξικανών κοριτσιών.

1. Αυτή είναι η περισσότερο πιθανή εξήγηση. Στην κουλτούρα των λατίνων η κοινωνικοποίηση των παιδιών (κυρίως των κοριτσιών) ελέγχεται αυστηρά. Τα παιδιά μαθαίνουν από νωρίς την αξία και αναγκαιότητα να συμμορφώνονται με τις κοινωνικές νόρμες. Μια συμπεριφορά που σε μια κοινωνία περισσότερο ατομοκεντρική (και λιγότερο συντηρητική) θεωρείται απλά εξερευνητική και περιπετειώδης, σε μια κοινωνία περισσότερο συντηρητική θεωρείται αντίστοιχα ανησυχητική, εγείρει φόβους και θεωρείται απειλητική για τον άμεσο κοινωνικό περίγυρο. Η επαναστατική διάθεση ή η παραπτωματικότητα στους νέους είναι κατά συνέπεια σπάνιες σ'αυτές τις κοινωνίες. Επομένως τα κορίτσια αυτά, καθώς κατάγονται από το Μεξικό, νιώθουν εντονότερα την ανάγκη να υπακούσουν στις κοινωνικές επιταγές και να συμπεριφερθούν ανάλογα με το κοινωνικά αποδεκτό. Γι'αυτό φοβούνται τις ενδεχόμενες συνέπειες και ντρέπονται αν δεν συμπεριφερθούν κατά τον τρόπο που αναμένεται να συμπεριφερθούν. Γι'αυτό κι ένας ταξιδιώτης σε μια τέτοια χώρα πρέπει να γνωρίζει την πίεση αυτή που ασκεί ο κοινωνικός περίγυρος για το " αποδεκτό" σε τέτοιες κουλτούρες και δεν θα πρέπει να επιμένει σε καταστάσεις που ο άλλος καλείται να παραστρατήσσει από το κοινωνικά επιτρεπτό.
2. Υπάρχουν σχετικά λίγες ενδείξεις ότι ισχύει αυτή η εξήγηση. Τα κορίτσια δείχνουν να αποδέχονται την Judy ως μέλος της ομάδας τους και παρόλο που δεν είναι πρόθυμα να ακολουθήσουν τις προτάσεις της, δεν την απορρίπτουν. Υπάρχει κάποια εξήγηση που είναι πιο πιθανή.
3. Αυτό μοιάζει απίθανο να συμβαίνει. Τα κορίτσια ενδιαφέρονται όσο και η Judy για τη ροκ μουσική και μάλλον δεν έχουν την ανάγκη να της φέρουν δικαιολογίες. Υπάρχει κάποια άλλη πιο πιθανή εξήγηση.
4. Τα κορίτσια δεν φοβούνται τόσο για το τί μπορεί να συμβεί στη συναυλία, όσο για τις συνέπειες που θα έχουν αν ανακαλυφθεί ότι την παρακολούθησαν κρυφά. Υπάρχει άλλη πιο λογική εξήγηση.

Δραστηριότητα 2.Δ.3:Επικοινωνία με έναν διαπολιτισμικά διαφορετικό-Μελέτη περίπτωσης 3

✓ Φύλλο εργασίας Α

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και σκεφτείτε πάνω στο ερώτημα που το ακολουθεί:

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους στη Βραζιλία δυο Αμερικάνοι προσκαλούνται σε γεύμα από τους βραζιλιάνους οικοδεσπότες τους σε κάποιο εστιατόριο. Αφού όλοι είχαν καθήσει, η σερβιτόρα άφησε έναν κατάλογο στη μέση του τραπέζιου για όλους (τους δυο Αμερικανούς και τους δυο Βραζιλιάνους). Οι Αμερικάνοι ξαφνιάστηκαν που δεν πήραν ο καθένας το δικό του κατάλογο, ενώ οι Βραζιλιάνοι δεν έδειξαν το ίδιο. Ένας από τους Αμερικάνους ρώτησε τη σερβιτόρα γιατί δεν πήραν όλοι από έναν κατάλογο. Χωρίς καμμία δεύτερη σκέψη η σερβιτόρα απάντησε : " είναι όλοι οι ίδιοι " και έφυγε.

Οι Αμερικάνοι κοίταξαν παθητικά τον έναν και μοναδικό κατάλογο και απομνημόνευσαν την προτίμησή τους, μουρμουρώντας ο ένας στον άλλο για την αγένεια της σερβιτόρας και το χαμηλό επίπεδο του εστιατορίου. Αντίθετα, οι Βραζιλιάνοι φάνηκαν να δέχονται την κατάσταση ως απόλυτα φυσιολογική.

- Γιατί η σερβιτόρα τους έδωσε έναν μόνο κατάλογο;

Αφού απαντήσετε στην ερώτηση προχωρήστε στο φύλλο εργασίας Β.

✓ **Φύλλο εργασίας Β**

Διαβάστε τις παρακάτω πιθανές εξηγήσεις για τη συμπεριφορά της σερβιτόρας και επιλέξτε εκείνη που θεωρείτε περισσότερο πιθανή.

1. Η σερβιτόρα έδειξε να υποτιμά επίτηδες τους δυο Αμερικάνους, καθώς αντιπαθεί την υπεροπτική μερικές φορές στάση που έχουν οι Αμερικάνοι τουρίστες.
2. Το εστιατόριο ήταν φτηνό και δεν υπήρχαν άλλοι διαθέσιμοι κατάλογοι.
3. Η σερβιτόρα υπέθεσε ότι οι Αμερικάνοι δεν θα καταλάβαιναν το βραζιλιάνικο μενού και έτσι δεν μπήκε στον κόπο να τους δώσει έξτρα καταλόγους.
4. Οι Βραζιλιάνοι δεν κατανοούν ποια είναι η χρησιμότητα του ατομικού καταλόγου.

Αφού επιλέξετε μια από τις τέσσερις απαντήσεις προχωρήστε στο φύλλο εργασίας Γ.

✓ Φύλλο εργασίας Γ

Διαβάστε τα επιχειρήματα που προβάλλονται για το πόσο ορθή είναι κάθε μία από τις 4 πιθανές εξηγήσεις που δόθηκαν για τη συμπεριφορά της βραζιλιάνας σερβιτόρας.

1. Δεν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι αυτή είναι η σωστή εξήγηση. Γενικά οι Βραζιλιάνοι δεν έχουν ισχυρή αρνητική προδιάθεση απέναντι στους Αμερικάνους και η σερβιτόρα κάθε άλλο παρά θα τους εκνεύριζε καθώς χρειάζεται το πολύ γενναιόδωρο φιλοδώρημά τους.
2. Δεν είναι πιθανή αυτή η εξήγηση καθώς οι Βραζιλιάνοι σπάνια μάλλον θα πήγαιναν τους Αμερικάνους φίλους τους σε ένα πολύ φτηνό εστιατόριο (σε ένα τέτοιο μάλιστα είναι πιθανό να μην υπάρχει καθόλου κατάλογος).
3. Η εξήγηση αυτή δεν μπορεί να ισχύει καθώς η σερβιτόρα θα έμπαινε στη διαδικασία να ελέγξει αν οι Αμερικάνοι ή οι Βραζιλιάνοι καταλάβαιναν ή όχι τον κατάλογο.
4. Αυτή είναι η πιο πιθανή εξήγηση απ'όλες. Οι Βραζιλιάνοι είναι περισσότερο προσανατολισμένοι στην ομάδα απ'ότι οι Αμερικάνοι που είναι περισσότεροι ατομικιστές. Έτσι, αναμένεται να παίρνουν αποφάσεις ,πχ. για το τί θα παραγγείλουν, ομαδικά ή αφήνοντας τον μεγαλύτερο της παρέας ή τον οικοδεσπότη να προτείνει τί θα φάνε. Επομένως, ο ένας κατάλογος είναι αρκετός και η σερβιτόρα δεν μπορεί να καταλάβει την ανάγκη για περισσότερους.
Οι ταξιδιώτες που προέρχονται από κουλτούρες (όπως η Βόρεια Αμερική) με πιο ατομοκεντρικό προσανατολισμό θα αντιμετωπίσουν σε τέτοιες χώρες ανάλογες καταστάσεις, όπου θα νιώσουν ότι τα ατομικά τους δικαιώματα ή η ταυτότητά τους αγνοούνται ή συρρικνώνονται. Αυτή η δυσκολία μπορεί να έγκειται στο ότι τα άτομα με αυτή την εσωτερικευμένη αντίληψη της ατομικότητας δεν έχουν αναπτύξει τόσο κάποιες κοινωνικές δεξιότητες και γι'αυτό νιώθουν άβολα να πάρουν αποφάσεις με ομαδικό τρόπο ή να εκφράσουν τις επιθυμίες τους μέσα σε μια ομάδα. Αντίστροφα, άτομα που προέρχονται από κουλτούρες που υπερέχει το ομαδικό πνεύμα συχνά αισθάνονται παραμελημένα, ευάλωτα και πιεσμένα όταν χρειάζεται να λάβουν αποφάσεις και να κινητοποιηθούν σε ατομικό επίπεδο.

Δραστηριότητα 2.Δ.4: Η εμπειρία της άλλης χώρας

Προσπαθήστε να θυμηθείτε την επίσκεψή σας σε μια χώρα του εξωτερικού. Σημειώστε στα κενά δίπλα από κάθε λέξη επίθετα που περιγράφουν τα συναισθήματα και τις εντυπώσεις σας από τη χώρα αυτή αλλά και λέξεις ή ονόματα που σας θυμίζουν άμεσα τη χώρα αυτή.

Η «άλλη χώρα»:

Άνθρωποι	_____
Φαγητό	_____
Πόλεις	_____
Ιστορικά μνημεία	_____
Διασκέδαση	_____
Μουσική	_____
Καιρικές συνθήκες	_____

Κατά την επίσκεψή μου στη χώρα αυτή μου άρεσε κυρίως
ότι: _____

Κατά την επίσκεψή μου στη χώρα αυτή με «σόκαρε»
ότι: _____

β. Κάντε το ίδιο περιγράφοντας τη χώρα στην οποία ζείτε:

Άνθρωποι	_____
Φαγητό	_____
Πόλεις	_____
Ιστορικά μνημεία	_____
Διασκέδαση	_____
Μουσική	_____
Καιρικές συνθήκες	_____

Στη χώρα μου μου αρέσει κυρίως ότι: _____

Στη χώρα μου με «σοκάρει» ότι: _____

γ. Σημειώστε τις πιο έντονες διαφορές που παρατηρήσατε ανάμεσα στην «άλλη χώρα» και τη δική σας:

Άνθρωποι	_____
Φαγητό	_____
Πόλεις	_____
Ιστορικά μνημεία	_____
Διασκέδαση	_____
Μουσική	_____
Καιρικές συνθήκες	_____

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥ/ΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Κύριες Δραστηριότητες της Ημέρας (όπως τις αποτυπώνετε εσείς η/ο ίδια/ος):

Αυτό/ά που ζήσατε σήμερα, σας έκαναν να σκεφτείτε, να αισθανθείτε, να πείτε, να επιθυμείτε:

Το κύριο συναίσθημα της ημέρας ήταν:

Συμπληρώστε τουλάχιστον μία από τις παρακάτω φράσεις σχετικά με την ημέρα σας:

Ευτυχώς.....

Θα μπορούσα να....

Εάν

Φοβάμαι πως.....

Δυστυχώς

Έμαθα να.....

ΕΝΟΤΗΤΑ 4.1.: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

- **ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ**
- **ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ**

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Να μπορώ να :

- ✓ Περιγράψω τη νέα θεωρητική χροιά που λαμβάνουν οι κλασσικές θεωρίες συμβουλευτικής στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής προσέγγισης του πελάτη
- ✓ Μετα-εξελίσσω τις βασικές τεχνικές συμβουλευτικής που κατέχω κατά τρόπο πολιτισμικά ευαίσθητο και αποτελεσματικό
- ✓ Γνωρίζω τους κεντρικούς άξονες γύρω από τους οποίους θα πρέπει να δομήσω τη συμβουλευτική διαδικασία προκειμένου να διευκολύνω το διαφορετικό πελάτη
- ✓ Εμπλουτίζω το ρεπερτόριο των βασικών μου δεξιοτήτων συμβουλευτικής διαπολιτισμικά.
- ✓ Προσδιορίζω με διαπολιτισμικό μάτι βασικά στοιχεία της διαδικασίας όπως την οριοθέτηση του συμβολαίου, την κατανόηση του αιτήματος του πελάτη και τη στοχοθεσία με τον πελάτη
- ✓ Αναφέρω τους τρεις άξονες που λειτουργούν καταλυτικά στην αποτελεσματικότητά μου ως διαπολιτισμικός σύμβουλος

3.Δ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΩΝ

Δραστηριότητα 3.Δ.1: Οι φράσεις του συμβούλου

Σημειώστε δίπλα από κάθε φράση του συμβούλου Σωστό ή Λάθος ανάλογα με το ποιά φράση θεωρείτε ως αποδεκτή και ποια όχι σε μια διαδικασία διαπολιτισμικής συμβουλευτικής και συζητήστε στην ομάδα.

Σύμβουλος

1. Πώς σε αντιμετωπίζουν οι ντόπιοι; _____
2. Φαίνεται ότι η προσαρμογή για σένα σ' αυτό το καινούριο περιβάλλον είναι ιδιαίτερα δύσκολη. _____
3. Μίλησέ μου λίγο για το πώς αισθάνεσαι _____
4. Το γεγονός ότι είσαι Αλβανός σε ενοχλεί; _____
5. Η δυσκολία σου εντοπίζεται στο να πλησιάσεις τα άλλα παιδιά του σχολείου και να κάνεις φίλους. _____
6. Γιατί δεν προσπαθείς να μιλάς λίγο πιο καθαρά; _____
7. Ακούγεται ότι έχεις την ανάγκη να πεις ανοιχτά στον εργοδότη σου αυτό που αισθάνεσαι _____
8. Νομίζω ότι για έναν πρόσφυγα, η δουλειά που βρήκες είναι πολύ καλή _____
9. Τί θα ήθελες να αλλάξει στην κατάσταση που βρίσκεσαι τώρα; _____
10. Με άλλους Αφρικανούς κάνεις παρέα; _____
11. Οι φυσιολογικοί άνθρωποι πώς σε αντιμετωπίζουν; _____
12. Το γεγονός ότι η οικογένειά σου είναι μακριά σε κάνει να αισθάνεσαι φόβο και ανασφάλεια. _____
13. Δεν πιστεύω ότι είναι και τόσο δύσκολα τα πράγματα τώρα που είσαι στην Ελλάδα! Εδώ όλα είναι πιο εύκολα! _____
14. Είναι σημαντικό να βρεις τη δύναμη να νικήσεις τις δυσκολίες. _____
15. Εδώ δεν είσαι στη χώρα σου. Γι' αυτό καλό είναι να ακούς προσεκτικά τι σου λέω! _____

Δραστηριότητα 3.Δ.2: Το Διαπολιτισμικό Τεταρτημόριο (*intercultural grid*)

Το *διαπολιτισμικό τεταρτημόριο* μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εντοπίσουμε και να εξομαλύνουμε τις αντιφάσεις και την απόσταση που μπορεί να υφίσταται μεταξύ ατόμων ή ομάδων από διαφορετικές κουλτούρες.

Κατά το σχήμα αυτό η *συμπεριφορά* διαχωρίζεται από τις *προσδοκίες* και αναζητείται το «κοινό έδαφος» κυρίως σε ό,τι αφορά τις θετικές προσδοκίες που μοιράζονται τα δυο διαφορετικά μέρη εκατέρωθεν. Αυτό σημαίνει ότι δίνεται έμφαση σε ό,τι μοιάζει να ενώνει τις δυο μεριές και να απομακρύνεται ό,τι μοιάζει να οδηγεί σε διαφορά και αρνητικά, εχθρικά συναισθήματα.

Τα τέσσερα πλαίσια του τεταρτημόριου εκφράζουν αντίστοιχα την εκάστοτε σχέση ανάμεσα στα δυο μέρη ανάλογα με τη συμπεριφορά και τις προσδοκίες που έχουν ο ένας για τον άλλο:

A: ΣΥΜΦΩΝΙΑ: τα άτομα έχουν παρόμοια συμπεριφορά και παρόμοιες θετικές προσδοκίες. Υπάρχει υψηλό επίπεδο συμβατότητας στις ερμηνείες που κάνει ο ένας για τον άλλο και θετικά συναισθήματα. Η μορφή της σχέσης αυτής χαρακτηρίζεται από συμφωνία και αρμονία καθώς και τα δυο μέρη επιδιώκουν τη φιλία.

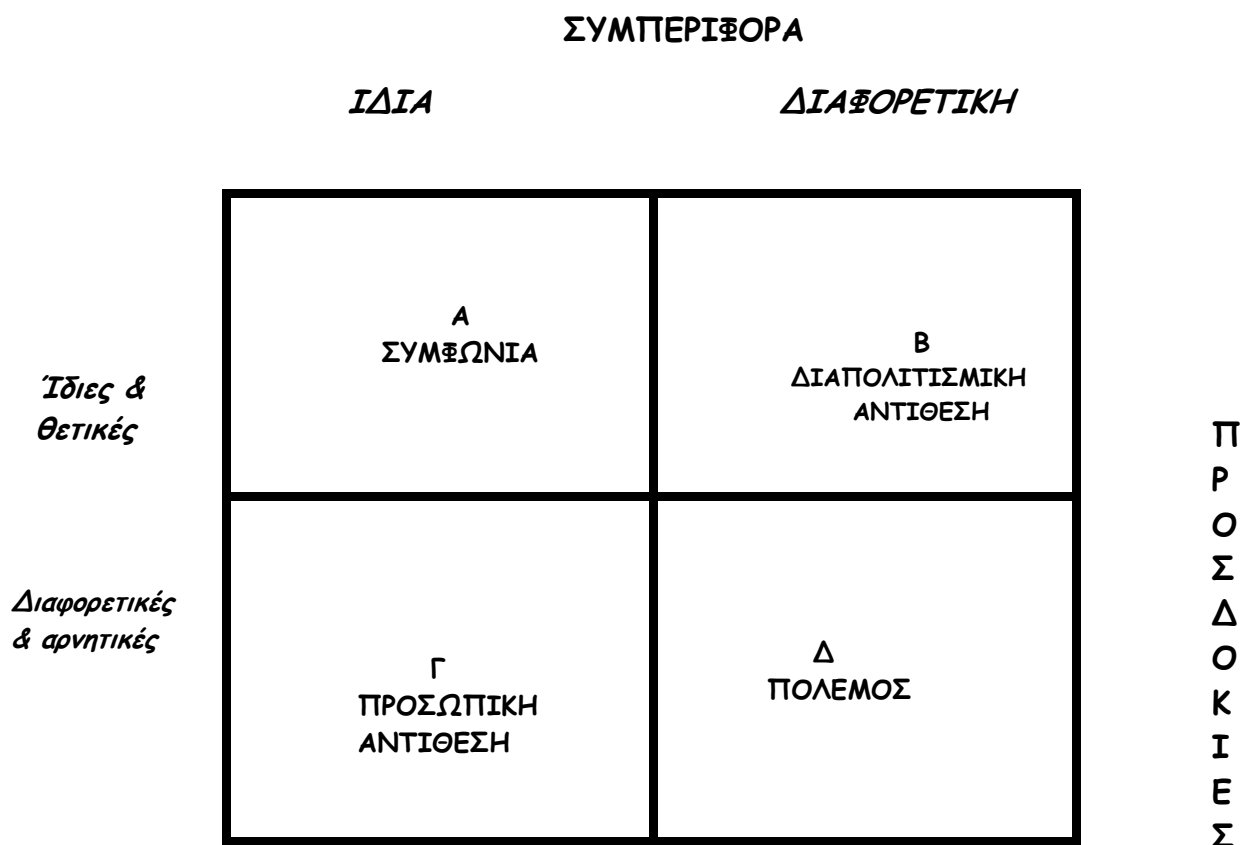
B: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΝΤΙΘΕΣΗ: τα άτομα έχουν διαφορετική συμπεριφορά αλλά τρέφουν τις ίδιες θετικές προσδοκίες ο ένας για τον άλλο. Δηλαδή αν και τρέφουν κατά βάθος θετικά συναισθήματα, προσδοκούν φιλία και εμπιστοσύνη εκατέρωθεν και γενικά συμφωνούν μεταξύ τους, ωστόσο τείνουν να αντιλαμβάνονται και να ερμηνεύουν ο ένας τη συμπεριφορά του άλλου με βάση προσωπικά λαθεμένα κριτήρια και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να θεωρούν ο ένας τη συμπεριφορά του άλλου ως διαφορετική και ίσως εχθρική. Η σχέση μεταξύ των δυο μερών είναι αρκετά ασταθής και αμφίβολη και αν δεν καταφέρουν να ανακαλύψουν τα κοινά που έχουν θα αρχίσουν να κρίνουν αρνητικά ο ένας τον άλλο μόνο από την εκφραζόμενη συμπεριφορά. Αν το ένα από τα δυο μέρη έχει μεγαλύτερη ισχύ τότε είναι εύκολο να περάσουν στην κατάσταση που περιγράφεται στο Γ και μετά στο Δ.

Θεωρείται ότι εάν χαθεί το «κοινό έδαφος», δηλαδή οι κοινές θετικές προσδοκίες, τότε δεν έχει σημασία αν συμπεριφέρονται με παρόμοιο τρόπο γιατί η αρμονία στη σχέση δεν βρίσκει βάση να αναπτυχθεί. Μοναδική λύση αποτελεί ο άμεσος εντοπισμός και ανάδειξη του κοινού εδάφους ώστε να ελαττωθεί η εχθρική συμπεριφορά.

Γ: ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΤΙΘΕΣΗ: τα δυο μέρη έχουν την ίδια συμπεριφορά αλλά διαφορετικές προσδοκίες ο ένας για τον άλλο και τουλάχιστον ο ένας έχει αρνητικές προσδοκίες για τη σχέση μεταξύ τους. Η παρόμοια συμπεριφορά δίνει την εντύπωση αρμονίας και συμφωνίας αλλά οι κρυμμένες αντιθέσεις και αρνητικές προσδοκίες μπορεί να καταστρέψουν τη σχέση. Ενώ το ένα άτομο εξακολουθεί να περιμένει

εμπιστοσύνη και φιλία, το άλλο παραμένει καχύποπτο και εχθρικό, παρόλο που και οι δυο έχουν εξωτερικά εκατέρωθεν φιλική συμπεριφορά. Αν τα άτομα ανακαλύψουν ότι η αιτία των αντιθέσεων τους είναι η διαφορετικότητα των προσδοκιών, τότε ίσως μπορέσουν να επιστρέψουν στο Β και να εξομαλύνουν την αυξανόμενη ένταση μεταξύ τους. Αν οι αντιθέσεις στις προσδοκίες τους αγνοηθούν ή δεν συνειδητοποιηθούν τότε η αντίθεση μεταξύ τους σταδιακά θα περάσει στο Δ.

Δ: ΑΠΟΣΥΝΔΕΣΗ: τα δυο μέρη έχουν διαφορετικές ή/και αρνητικές προσδοκίες και παύουν να προσποιοούνται ότι συμφωνούν. Έτσι, περνούν σε «εμπόλεμη κατάσταση», χάνοντας κάθε διάθεση συμφωνίας και σταματώντας κάθε προσπάθεια ανεύρεσης κοινού εδάφους. Πλήρης απόσταση και κανένας κοινός τόπος επικοινωνίας με αποτέλεσμα την αποσύνδεση.

Σκεφτείτε μια περίπτωση στην οποία είχατε σύγκρουση με άτομο από το περιβάλλον σας που ανήκει σε μια διαφορετική κουλτούρα (οποιοιδήποτε είδους) από τη δική σας και προσπαθήστε να περιγράψετε τη σύγκρουση και την έκβασή της με βάση το διαπολιτισμικό τεταρτημόριο.

Δραστηριότητα 3.Δ.3: Παίξιμο ρόλων

Χωριστείτε σε ζευγάρια (σύμβουλος- συμβουλευόμενος) και πραγματοποιείτε παίξιμο ρόλων διάρκειας 10'.

Ως σύμβουλος είστε ο εαυτός σας και ασκείτε διαπολιτισμική συμβουλευτική

Ως συμβουλευόμενος παίζετε ένα ρόλο. Διαλέξτε μια ιδιαιτερότητα ως προς την κουλτούρα (φυλετική, κοινωνικό-οικονομική, ειδική ανάγκη κτλ) και φέρτε την δυσκολία σας στο σύμβουλο. Το θέμα της συνεδρίας είναι δική σας επιλογή.

Δραστηριότητα 3.Δ.4: Το πλαίσιο αναφοράς του συμβούλου

Δίπλα από κάθε εναλλακτική πρόταση που δίνεται σαν συμβουλευτική παρέμβαση σημειώστε (Ε) ή (Δ), ανάλογα. Αν πιστεύετε ότι το άτομο που απαντάει (εναλλακτικές απαντήσεις) δείχνει να βλέπει τον κόσμο μέσα από τα μάτια του εξυπηρετούμενου(Ε) ή μέσα από τα δικά του μάτια (Δ).

1. Υπέρβαρος μαθητής προς τον δάσκαλο.

Μαθητής: *Μισώ όταν τα άλλα αγόρια με κοροϊδεύουν. Δεν καταλαβαίνουν ότι έχω κι εγώ συναισθήματα;*

Δάσκαλος:

- 1) *Μισείς τον τρόπο που σε πειράζουν και σε πληγώνουν.*
- 2) *Η αυτολύπηση δεν σε πάει πουθενά. Γιατί δεν αντιστέκεσαι περισσότερο;*
- 3) *Είσαι πληγωμένος και πολύ αναστατωμένος από τον τρόπο που σου φέρονται.*
- 4) *Μήπως είναι καιρός να κανείς και εσύ κάτι για αυτό; Αν έχανες λίγο βάρος;*

2. Αλλοδαπός εργαζόμενος νεοδιόριστος στον προϊστάμενο του:

Εργαζόμενος:

Που να πάρει ο διάολος! Η δουλειά είναι αρκετά δύσκολη από μόνη της χωρίς να χρειάζεται να δουλεύω μ'αυτόν τον τεμπέλη ρατσιστή.

Προϊστάμενος:

- 1) Νομίζω ότι για κάποιον σαν εσένα τα πράγματα θα είναι πάντα δύσκολα εδώ.
- 2) Η ζωή σου θα γινόταν ευκολότερη αν εργαζόταν περισσότερο και συμπεριφερόταν διαφορετικά σε εσένα.
- 3) Από πού κατάλαβες ότι είναι ρατσιστής;
- 4) Φαίνεται ότι η προσαρμογή για σένα σ' αυτό το καινούριο περιβάλλον είναι ιδιαίτερα δύσκολη.

3. Πελάτης στην κοινωνική λειτουργό:

Πελάτης:

Ανησυχώ αφάνταστα. Δεν μπορώ να κοιμηθώ τα βράδια και φοβάμαι για τα παιδιά. Είμαστε σε πολύ άσχημη οικονομική κατάσταση και ο άντρας μου το έχει ρίξει πάλι στο ποτό.

Κοινωνική λειτουργός:

- 1) Πολλοί άνθρωποι έχουν δυσκολίες αυτές τις μέρες.
- 2) Στεναχωριέσαι για τα χρήματα για τον άντρα σου και για τα παιδιά.
- 3) Καημένο πλάσμα έχεις πολλά στο κεφάλι σου.
- 4) Δεν νομίζετε ότι είναι ώρα να κάνετε κάτι για το πρόβλημα του ποτού;

4. Μαθητής στον Σύμβουλο επαγγελματικού προσανατολισμού:

Μαθητής:

Εγώ θέλω άλλα από την ζωή μου. Θέλω να γίνω κάποιος να σπουδάσω. Ο πατέρας μου θέλει να ακολουθήσω την δική του την δουλειά. Να ασχοληθώ και εγώ με τα μάρμαρα.

Σύμβουλος:

- 1) Γιατί δεν δοκιμάζεις την δουλειά του πατέρα σου; Μια χαρά δουλειά είναι.
- 2) Ναι ξέρω τι λες. Οι γονείς μπορεί να γίνουν πολύ πεισματάρηδες.
- 3) Πρέπει να κάνουμε πάντα αυτό που εμείς θέλουμε. Αυτό είναι και το πιο σωστό.
- 4) Φαίνεται να αισθάνεσαι πιεσμένος ανάμεσα στα δικά σου θέλω και σε αυτά του πατέρα σου.

5. Αλλοδαπός φοιτητής σε σύμβουλο επαγγελματικού προσανατολισμού:

Φοιτητής:

Έχω αντιμετωπίσει ένα σωρό δυσκολίες από τότε που έχω έρθει εδώ, δυσκολεύομαι να κάνω παρέες, μου λείπει η οικογένεια μου και αισθάνομαι ότι δεν θα τα καταφέρω να τελειώσω τις σπουδές μου.

Σύμβουλος:

- 1) Το γεγονός ότι η οικογένεια σου είναι μακριά σε κάνει να αισθάνεσαι φόβο και ανασφάλεια.*
- 2) Δεν πιστεύω ότι στην Ελλάδα είναι τόσο δύσκολο να κανείς παρέες. Οι Έλληνες είναι πολύ ανοιχτοί.*
- 3) Είναι σημαντικό να βρεις την δύναμη να τελειώσεις τις σπουδές σου.*
- 4) Λες ότι ανησυχείς για τον αν θα τα βγάλεις πέρα με τις υποχρεώσεις του πανεπιστημίου, και επιπλέον υπάρχουν άλλοι παράγοντες όπως η νοσταλγία για τους δικούς σου και η δυσκολία να βρεις παρέες που κάνουν τα πράγματα ακόμα πιο δύσκολα για σένα.*
- 5) Ακούγεσαι πολύ πιεσμένος, ανήσυχος και μόνος από τότε που ξεκίνησες τις σπουδές σου εδώ.*

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥ/ΗΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Κύριες Δραστηριότητες της Ημέρας (όπως τις αποτυπώνετε εσείς η/ο ίδια/ος):

Αυτό/ά που ζήσατε σήμερα, σας έκαναν να σκεφτείτε, να αισθανθείτε, να πείτε, να επιθυμείτε:

Το κύριο συναίσθημα της ημέρας ήταν:

Συμπληρώστε τουλάχιστον μία από τις παρακάτω φράσεις σχετικά με την ημέρα σας:

Ευτυχώς.....

Θα μπορούσα να....

Εάν

Φοβάμαι πως.....

Δυστυχώς

Έμαθα να.....

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4.2: ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΤΡΙΚΉ

- **ΑΥΤΟΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ**
- **Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ**

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Να μπορώ να :

- ✓ Εντοπίζω τυχόν στερεότυπα, στάσεις και προκαταλήψεις του που ενεργοποιούνται κατά τη διαδικασία εργασίας μου με τον διαφορετικό πελάτη μου
- ✓ Συνειδητοποιώ την αναγκαιότητα προσωπικής ανάπτυξης και εποπτείας
- ✓ Καλλιεργώ δεξιότητες αυτογνωσίας και αυτοβελτίωσης
- ✓ Επεκτείνω και να αναπτύσσω τη διαπολιτισμική του νοημοσύνη
- ✓ Ενημερώνομαι δια-βίου για τους προσωπικούς μου περιορισμούς και εμπόδια

4.Β ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ

Δραστηριότητα 4.Β.1: Η σχέση μου με το διαφορετικό

Σημειώστε για τα μέλη κάθε μιας από τις συγκεκριμένες ομάδες, με βάση τα αυθόρμητα συναισθήματα που νιώθετε γι'αυτές, αν θα ήταν για σας αποδεκτή ή όχι η παρακάτω σχέση.

Θα αποδεχόμουν έναν /μία :	Αλβανό/ή	Τσιγγάνο/α	Χρήστη	Μαύρο/η	Κινέζο/α	Άτομο με κινητική αναπηρία
Σε μια στενή συγγενική σχέση γάμου						
Σε μια στενή φίλΙΑ						
Σε μια ερωτική σχέση						
Ως συγκατάτοικο						
Ως γείτονα στην ίδια οδό						
Ως συνάδελφο στο ίδιο γραφείο						
Ως πολίτη της χώρας μου						
Ως επισκέπτη της χώρας μου						

Δραστηριότητα 4.Β.2: Τα συναισθήματά μου απέναντι στο διαφορετικό

Σημειώστε τα συναισθήματα που περιγράφουν την πρώτη σας συναισθηματική αντίδραση όταν έρχεστε σε επαφή με κάποιον που ανήκει στις παρακάτω ομάδες :

Συναισθήματα	ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΙ						
	Ψυχικά ασθενής	Ομοφυλόφιλος	Μαύρος	Πρώην χρήστης ουσιών	Τσιγγάνος	Αποφυλ/σμένος	Φ Α
Άγχος							
Φόβος							
Ενδιαφέρον							
Λύπη							
Αμηχανία							
Ανασφάλεια							
Αποδοχή							
Εμπιστοσύνη							
Ανωτερότητα							
Καχυποψία							
Απόρριψη							
Στοργή							
Ενόχληση							
Κατωτερότητα							
Στενοχώρια							
Ντροπή							
Απόσταση							
Συμπάθεια							
Δισταγμός							
Ζήλια							
Σεβασμός							
Έλξη							
Άμυνα							

Δραστηριότητα 4.Β.3: Η Διαπολιτισμική μου Νοημοσύνη

Στον παρακάτω πίνακα σημειώστε σε κάθε χαρακτηριστικό διαπολιτισμικής νοημοσύνης πώς αξιολογείτε τον εαυτό σας.

Πώς βαθμολογείς τον εαυτό σου;	Χρειάζεται Βελτίωση	Δυνατό σημείο	Εξαιρετικά δυνατό σημείο
Ανοιχτό μυαλό			
Ευελιξία και ανοχή σε διαφορετικές απόψεις και συμπεριφορά			
Ικανότητα προσαρμογής της συμπεριφοράς σου			
Άνεση σε συνθήκες αβεβαιότητας			
Ικανότητα να εμπιστευέσαι ακόμη κι όταν κάτι δεν είναι τόσο οικείο			
Ταπεινότητα/Μετριοφροσύνη			
Να σε έλκει η πρόκληση του νέου και διαφορετικού			
Εξωστρέφεια			
Δημιουργικότητα			
Τακτ			
Ικανότητα για λήψη απόφασης ακόμη και όταν δεν υπάρχουν τα γνωστά μέσα			
Τάση να δέχεσαι ως πρόκληση ότι οι απόψεις σου αμφισβητούνται			
Υπομονή όταν λείπει η αίσθηση του ελέγχου			
Ικανότητα διαχείρισης του άγχους σε νέες και άγνωστες καταστάσεις			
Ευαισθησία στις αποχρώσεις που έχει το διαφορετικό			
Σεβασμός για τους άλλους			
Προθυμία για αλλαγή του εαυτού σου και δίψα για νέα γνώση καθώς μεγαλώνεις (αντί να επιδιώκεις να αλλάξουν οι άλλοι για σένα)			
Ενσυναίσθηση			
Αίσθηση του χιούμορ			

Δραστηριότητα 4.Β.4: Δημόσιος και Ιδιωτικός Εαυτός

Σημειώστε ποια από τα παρακάτω θέματα διαλέγετε να συζητάτε λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα και συζητήστε στην ομάδα.

Α. Ιδιωτικός: Εάν νιώθετε άνετα να συζητάτε αυτά τα θέματα μόνο με τον εαυτό σας και τους πολύ κοντινούς δικούς σας ανθρώπους.

Β. Δημόσιος: Εάν νιώθετε άνετα να συζητάτε αυτά τα θέματα γενικά με φίλους, γνωστούς, συναδέλφους, αγνώστους.

ΘΕΜΑΤΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΑ	ΔΗΜΟΣΙΑ
Τις θρησκευτικές μου πεποιθήσεις και απόψεις		
Τις πολιτικές μου απόψεις		
Τις απόψεις μου γύρω από τις φυλετικές διαφορές		
Τις απόψεις μου για τα χρηστά ήθη		
Τα πράγματα που θεωρώ ότι ένα άτομο μπορεί να επιθυμεί		
Τα αγαπημένα μου φαγητά και αυτά που δεν μου αρέσουν		
Τις μουσικές μου προτιμήσεις		
Τα αγαπημένα μου θέματα να μελετώ		
Τις ταινίες και τα τηλεοπτικά προγράμματα που βλέπω		
Τις αγαπημένες μου κοινωνικές δραστηριότητες		
Τις δυνατότητές μου και τα προτερήματά μου στη δουλειά		
Τους επαγγελματικούς μου στόχους και σχέδια		
Τις δυσκολίες/προβλήματα που συναντώ ως εργαζόμενος		
Τα συναισθήματά μου για τους συνεργάτες μου στη δουλειά		
Την επαγγελματική μου ικανοποίηση ή απογοήτευση		
Πόσα λεφτά βγάζω σαν επαγγελματίας		
Πόσα λεφτά έχω στην άκρη ή αν έχω λεφτά		
Τις καταναλωτικές μου ανάγκες		
Τον τρόπο που διαχειρίζομαι τα οικονομικά		
Τη συνολική περιουσία μου		
Στοιχεία της προσωπικότητάς μου που δεν μου αρέσουν		
Τα συναισθήματα που δεν μπορώ να ελέγχω		
Γεγονότα που αφορούν τη σεξουαλική μου ζωή		
Πράγματα για τα οποία νιώθω ντροπή ή άβολα		
Πράγματα που με κάνουν να νιώθω περήφανος/η		
Τα συναισθήματα μου για το πρόσωπό μου		
Πως θα επιθυμούσα να είμαι		
Τα συναισθήματα μου για το σώμα μου		
Προηγούμενες ασθένειες και προβλήματα υγείας		
Τα συναισθήματα μου για τη σεξουαλική μου ικανότητα		
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΡΚΑΡΙΣΜΕΝΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ		

Δραστηριότητα 4.Β.5: Διερευνώντας τα τυφλά μου σημεία

Τόσο στην προσωπική όσο και στην επαγγελματική ανάπτυξη του συμβούλου υπεισέρχεται συχνά η ανάγκη να διερευνηθούν διάφορα «κομμάτια» του εαυτού, τα οποία παραμένουν «τυφλά».

Σημείωσε ποια από τα παρακάτω θέματα –«τυφλά σημεία» του εαυτού σου νιώθεις ότι χρειάζεται να διερευνήσεις περισσότερο σε μια διαδικασία προσωπικής ή επαγγελματικής ανάπτυξης.

ΤΥΦΛΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΜΟΥ	ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΩ
Δυσάρεστα γεγονότα του παρελθόντος	
Μια σημαντική απώλεια	
Τους φόβους μου	
Τα εσωτερικά κίνητρα με τα οποία επέλεξα αυτή τη δουλειά	
Τις προσωπικές μου προσδοκίες	
Τη συμπεριφορά μου σε καταστάσεις κρίσης	
Την ανασφάλεια και τις ανησυχίες μου	
Τα συναισθήματα πένθους που κρύβω για ένα θέμα	
Τον αντίκτυπο που είχαν διάφορες αλλαγές που συνέβησαν στη ζωή μου	
Τα συναισθήματά μου σχετικά με ένα πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζω εγώ ή κάποιος δικός μου	
Τις σχέσεις μου με το άλλο φύλο	
Τη σχέση μου με τους γονείς μου	
Τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις μου	
Τη στάση μου απέναντι στο «διαφορετικό»	
Τις προσωπικές και επαγγελματικές μου αξίες	
Τις επαγγελματικές μου δεξιότητες	
Τη σεξουαλικότητά μου	
Το επίπεδο αυτοεκτίμησής μου	
Δύσκολα συναισθήματα προς σημαντικούς για μένα ανθρώπους	
Την κοινωνική μου τάξη και τη στάση μου απέναντι σ' αυτήν	
Την προοπτική να αποκτήσω κι άλλους προσωπικούς ρόλους (πχ. σύζυγος, γονιός, κ.α.) από αυτούς που κατέχω σήμερα	

1. Ποια από τα παραπάνω «τυφλά σημεία» που δήλωσες πιστεύεις ότι αφορούν άμεσα τη βελτίωσή σου ως άτομο;

2. Ποια από τα παραπάνω τυφλά σημεία που σημείωσες πιστεύεις ότι αφορούν άμεσα την αποτελεσματικότητά σου ως επαγγελματία;

3. Με ποιον τρόπο ή με τη βοήθεια τίνος πιστεύεις ότι μπορείς να διερευνήσεις το κάθε ένα από τα τυφλά σημεία σου;

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΥ/ΗΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Κύριες Δραστηριότητες της Ημέρας (όπως τις αποτυπώνετε εσείς η/ο ίδια/ος):

Αυτό/ά που ζήσατε σήμερα, σας έκαναν να σκεφτείτε, να αισθανθείτε, να πείτε, να επιθυμείτε:

Το κύριο συναίσθημα της ημέρας ήταν:

Συμπληρώστε τουλάχιστον μία από τις παρακάτω φράσεις σχετικά με την ημέρα σας:

Ευτυχώς.....

Θα μπορούσα να....

Εάν

Φοβάμαι πως.....

Δυστυχώς

Έμαθα να.....

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ, ΣΤΟΧΟΙ, ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
- ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗ ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ:

Να μπορώ να :

- ✓ προσδιορίζω την έννοια και το σκοπό της εκπαίδευσης ενηλίκων
- ✓ αναφέρω την ιστορική εξέλιξη της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα
- ✓ διακρίνω τις ομοιότητες και διαφορές της εκπαίδευσης ενηλίκων από τη δια βίου μάθηση
- ✓ συνδέω την ιστορικότητα της εξέλιξης με προσωπικές μου εμπειρίες
- ✓ να διακρίνω ποιες από τις μαθησιακές μου εμπειρίες εμπίπτουν στην δια βίου μάθηση και ποιες στην εκπαίδευση ενηλίκων

προσδιορίζω τους γενικούς στόχους της εκπαίδευσης ενηλίκων

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΑΣΚΗΣΗ (30'λεπτά περίπου)

Ήδη στο πλαίσιο της ενότητας διερευνήσατε τις διαφορές μεταξύ ενηλίκων/ ανηλίκων στο ρόλο του/ης εκπαιδευόμενου/ης. Τώρα με τη βοήθεια του/ης εκπαιδευτή/τριας σας ζητείτε να χωριστείτε σε ζευγάρια προκειμένου να εστιάσετε σε ολιγόλεπτη συζήτηση με θέμα τον Ενήλικα στο ρόλο του/της εκπαιδευόμενου/ης, με εφιαλτήριο τη δική σας εμπειρία στο *εδώ και τώρα*.

ΟΔΗΓΙΕΣ

Επιλέξτε να συνεργαστείτε με κάποιον/α από την ομάδα σας που νιώθετε σχετικά άνετα αλλά που δεν τον/ην γνωρίζετε ακόμα τουλάχιστον καλά. Στη συνέχεια μοιραστείτε μεταξύ σας αρχικά τους ρόλους, ακροατή και ερωτώμενου (οι ρόλοι θα εναλλαχτούν μετά από το πρώτο δεκάλεπτο). Σας ζητείται να εστιάσετε στην εμπειρία του να είστε εκπαιδευόμενοι στην παρούσα εκπαίδευση και να διερευνήσετε σχετικές διαστάσεις αυτής της εμπειρίας όπως:

- ο Πως είναι για σας να συμμετέχετε από αυτόν το ρόλο σε αυτή την εκπαίδευση;
- ο Πως θα χαρακτηρίζατε τον εαυτό σας σαν εκπαιδευόμενο/η με κριτήρια: το αρχικό σας κίνητρο και ενδιαφέρον γι' αυτήν την εκπαίδευση; το βαθμό συμμετοχής σας

- στην εκπαιδευτική διαδικασία, τις σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα στην ομάδα σας; Τη σχέση με τον/ην εκπαιδευτή/τρια σας; Την ανακάλυψη τυχόν νέων γνωστικών διαστάσεων; Την ανακάλυψη τυχόν νέων πλευρών του δυναμικού σας;
- Αν σας ζητούσαμε να ζωγραφίζατε μια εικόνα που θα αντιπροσώπευε την εμπειρία σας από το συγκεκριμένο ρόλο εδώ ποια θα ήταν αυτή περιγράψτε την.
 - Με την ολοκλήρωση της παρουσία σας και πριν αντιστρέψετε τους ρόλους μπορείτε να ζητήσετε ανατροφοδότηση από το ζευγάρι σας σχετικά με το πώς του φαίνεστε ως εκπαιδευόμενος/η.
 - Στη συνέχεια ακολουθείτε παρόμοια βήματα θέτοντας και εσείς με τη σειρά σας, σχετικές ερωτήσεις στο ζευγάρι σας
 - Στο τέλος και με την ολοκλήρωση της άσκησης σε επίπεδο ζευγαριών συζητάτε όλοι μαζί στην ολομέλεια καταθέτοντας τρία σημεία που σας έκαναν εντύπωση από τη συζήτηση με το ταίρι σας.

ΜΕΣΑ-ΥΛΙΚΑ Καρέκλες- Χαρτί- στυλό

ΑΣΚΗΣΗ (20΄λεπτά περίπου)

Στο πλαίσιο της ενότητας είχατε την ευκαιρία να εστιάσετε στα χαρακτηριστικά εκείνα και τις δεξιότητες που θεωρούνται κομβικές για τον/ην εκπαιδευτή/τρια ενηλίκων. Τώρα σας ζητείτε να μοιραστείτε σε μικρές υπομάδες των 4-5 ατόμων προκειμένου να καταγράψετε οι μισές από τις υποομάδες τι δεν πρέπει να κάνει ένας εκπαιδευτής ενηλίκων και οι άλλες μισές τι πρέπει να κάνει στην εκπαιδευτική/παιδαγωγική του πρακτική .

ΟΔΗΓΙΕΣ

- Μοιράζεστε σε υποομάδες των 4-5 ατόμων
- Παίρνετε μία μεγάλη κόλλα χαρτί και βάζετε επικεφαλίδα ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ή ΤΙ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ (ανάλογα σε ποια υποομάδα έχετε ενταχθεί) όταν δουλεύουμε με ομάδες ενηλίκων
- Στη συνέχεια αξιοποιώντας την τεχνική καταιγισμός ιδεών (θα την εξετάσουμε αμέσως παρακάτω) καταγράφετε τις σχετικές σας ιδέες ως υποομάδα.
- Αφού ολοκληρώσετε την καταγραφή σας σκεφτείτε για λίγο ότι καλείστε ως εκπαιδευτές ενηλίκων να δουλέψετε με μια ομάδα πολιτισμικά διαφορετική (π.χ Πρόσφυγες, οικονομικοί μετανάστες, τσιγγάνους κ.α). Επιλέξτε με ποια. Θα άλλαζε κάτι από την καταγραφή σας αν η ομάδα των ενηλίκων που θα

απευθυνόσασταν είχε άλλη σύνθεση από αυτή που θεωρούμε ως πλειονότητα;

Αιτιολογείστε

- Στη συνέχεια στην ολομέλεια παρουσιάζετε τη δουλειά σας και προσπαθείτε να εντοπίσετε τα κοινά αλλά και διαφορετικά σημεία αυτών που καταγράφηκαν. Τι σκεφτήκατε εσείς που δεν το σκέφτηκαν οι άλλοι; Συνέβη και το ανάποδο; Υπάρχουν σημεία που παρουσιάστηκαν και δε συμφωνείτε; Την είπατε την άποψή σας στην ολομέλεια;
- Υπάρχει κάτι που μας έδειξε αυτή η άσκηση και τι;

ΜΕΣΑ-ΥΛΙΚΑ

Σελίδες λευκές B4

Μαρκαδόροι

Πίνακας ανάρτησης των εργασιών

Καρέκλες- τραπέζια

ΑΣΚΗΣΗ (40΄ περίπου λεπτά)

Ήδη στο πλαίσιο της ενότητας είχατε την ευκαιρία να διαπραγματευτείτε το σχέδιο διδασκαλίας ή μαθήματος. Τώρα σας ζητείτε να δουλέψετε για λίγο μόνος/η και να σκαριφήσετε ένα δικό σας πιλοτικό σχέδιο μαθήματος. Η ενότητα που σας ζητείται να προετοιμαστείτε, σε επίπεδο σχεδίου, είναι *η διαπολιτισμική διάσταση του/ης εκπαιδευτή/τριας ενηλίκων* η οποία πρέπει να παρουσιαστεί σε μία εκπαιδευτική ώρα. Για το σχεδιασμό της ενότητας μην ξεχάσετε να συμπληρώσετε τα παρακάτω στοιχεία:

Κεφάλαιο

Ενότητα

Εκπαιδευτικοί στόχοι

Βήματα Υλοποίησης

Εκπαιδευτικές τεχνικές ανά βήμα υλοποίησης

Μέσα/υλικά

Αξιολόγηση

Στο σχέδιο που μόλις ετοιμάσατε μη βάλετε το όνομά σας.

Αφού ολοκληρώσετε τη δουλειά σας με τη βοήθεια του/ης εκπαιδευτή/τριας σας συγκεντρώστε από όλους/ες τα σχέδια διδασκαλίας, ανακατέψτε τα και πάρτε το σχέδιο ενός άλλου/ης από την ομάδα σας για να το δείτε κριτικά.

Αφού το δείτε συμπληρώστε μία παράγραφο ανατροφοδότησης και στη συνέχεια ρωτήστε ποιου/ποιας ήταν το σχέδιο που μόλις εξετάσατε για να του/ης δώσετε τη σελίδα ανατροφοδότησης.

Στη σελίδα ανατροφοδότησης μη ξεχάσετε να εντοπίσετε τα δυνατά σημεία αλλά και τις αδυναμίες του σχεδίου μαθήματος, τα σημεία που σας έκαναν εντύπωση, καθώς και την καινοτομία την οποία πιθανά εντοπίσατε κατά τη γνώμη σας.